

Raoul Renier
AMÍG A VAS VÁG

*Jan van den Boommenek,
a barátának és pályatársnak,
köszönettel és hálával*

*nem az Antissért,
a Szövedékért
és a Kérgek sokaságáért*

*– noha a maguk módján ezek is remekbe szabottak,
és kétségen kívül szép számmal akadnak olyanok,
akik nálam nagyobb kedvvel bolyonganak rajtuk –,*

*hanem a Vízivárosért,
az öreg gorviki családfőkért
és a predoci óbor zamataért.*

Harci zajban légyen párod,
Akkor leljen rád, ha várod!
Csaták völgyén társad légyen,
Ő emésszen, ne a szégyen!

Pártfogása el ne hagyjon
Vízen innen s túl a parton!
Kegyelmével ő kísérjen
Harcmezőn és ünnepélyen!

Hű barátod, loppal lépő,
Békén-bajban elkísérő,
Kardod-lándzsád ő vezesse,
Álmodat kerülje messze!

Áldását viselje pengéd,
Ellenednél légyen vendég,
Hűs fuvalmát hordja íjad,
Bárha estell, bárha pirkad!

Félsz, ha tőle – meg nem érted.
El, ha üznéd – megjön érted.
Hívnád mégis – messzi röppen.
Dús bánatban, bús örömben.

Szíved néki nyitva álljon,
Ország ormán, nászi ágyon!
Lelkedet lakat ne zárja:
Trónja légyen s nyoszolyája!

Mindig tudjad, kit kerülget:
Jóbarátot, ellenséget!
Önző szívvel ne tartsd távol
Ellenségtől, jóbaráttól!

Keze művét megbecsüljed,
Lába nyomát el ne téveszd,
S majd, ha szemtől szembe látod,
Öleld át a hű barátot!

ellán szabadlegények dala az Arcok XV. századából

I.
Todarra
az Arcok 1458. esztendeje
Szent Laurel hava

A vár csonkára hasadt falakkal és félberoskadt bástyákkal rajzolódott ki az alkonyi égbolt bíborvörösére. Koromfeketének tűnt, és nem csupán a kontraszthatás miatt: a hét esztendővel ezelőtt tomboló tűzvész lemoshatatlan bélyeget hagyott rajta, mikor kívül-belül meddőre és csupaszra nyaldosta. A pusztulás nem kímélte az árnyékában meghúzódó falucskát sem. A tarra vágott magaslat tövében gyomverte, üszkös romok düledeztek – pörkös koszgallér a hamukoronás sziklaóriás nyakán.

Ám a falu, ellentétben a várral, újjáéledt haló poraiból. Nem maradt meg a régi helyén, mintha csak a nyomasztó szomszédság feszélyezte volna: áthúzódott a szoros túloldalára, egy lankásabb dombháthoz, kövérebb földre. Innen nem lehetett olyan jól ellenőrzés alatt tartani az utat, viszont közelebb esett a hegyoldalba takaros sorokban felkapaszkodó szőlőkhöz – meg a temetőhöz.

A temető maradt a régi, csak a fejfák szaporodtak meg benne hét esztendeje. Északi fekvésű, árnyékos völgytorokra nyílt, melyet épp ezért nem is vontak soha művelés alá, hagyták szabadon nőni benne a bükköt, berkenyét, farkascseresnyét. A vár gazdái valaha vadászni jártak ide, a temető mögé. Vadőreik – akiknek messze földön híre volt – éjjel-nappal éberen figyelték az erdőt: kevésbé az orzók miatt, inkább azért, nehogy az úttalan északi havasokon átvergődve ellenség kerülhessen a végbirtok hátába.

A vadőrök mind meghaltak hét esztendővel ezelőtt, ki az erdőben, ki a vár fokán, uraikkal együtt. A falu felhagyott a völgy őrzésével. A vár pusztulásával elvesztették katonai jelentőségüket, s ez – a kétfelé adózás kellemetlen, ám elviselhető terhével megtévezve – nagyobb nyugalmat biztosított számukra, mint hajdani földesuruk maroknyi kis serege. A látogatók immár az úton jöttek-mentek, fölfegyverkezve bár, de nyíltan – nem érte meg nekik a hegyi átkelés fáradsága.

A magányos vándor kivétel volt a szabály alól. Gyalogszerrel érkezett, nyűtt barna bőrruhában, amilyen a végvidéken bolyongó gazdátlan kóboroké és szabadlegényeké; s talán nem is nagyon zavarta, hogy első útja a temetőbe vezet, mert hosszan elidőzött benne. Megállt egy pillanatra a szétdúlt földesúri sírbolt romjai előtt, s néma főhajrással tisztelgett a sárkánykígyós címernek, mely egy törött kőlapról vicsorgott rá a burjánzó gaz közül. Majd sorra járta a hétesztendős hantokat, meg-megtorpanva egyik-másik előtt. Minden fejfát szemügyre vett, előrehajolva betűzgette a rájuk rótt neveket, néha még a kezét is kinyújtotta, hogy az ujjaival tapogasson ki egy-egy olvashatatlan kopott feliratot. A közrendű családoknak nem telt díszes síremlékre: Domvik hetedik jogara – a koponyadíszes –, jól-rosszul kifaragva egy kérgehántott faágból, semmi több. Gyatrán állták az idő múlását. A vándor a fejét rázogatta.

A falusiak kapával a vállukon bandukoltak hazafelé a hegyoldalban a szőlőkből. Többen észrevették a lemenő nap fényében, s szemüket beárnyékolva hunyorogtak feléje; még olyan is akadt, aki integetve hívta föl rá a szomszéd gazda figyelmét. Kiáltani azonban egyikük sem kiáltott, és nem bámulták meg hosszan: egy-két percen belül komótosan folytatták útjukat. A végvidék meglepően higgadt lakókat nevel, mivelhogy a hamari természetűek ritkán érik meg a felnőttkort.

A vándor végzett a vizsgálódással, s a szérűskerteken keresztül megindult a falu felé. Pizkosbarna útiruháját vérbe borította a hegyormok közé hanyatló napkorong. Csuklyás köpenyt viselt, visszahajtott szárú csizmát és szarvasbőr ujjast, bal alkarján íjvédővel. Az íjat és a puzdrát a hátán hordta, jókora málhazsák mellett. Övén jobbfelől hosszú vadászkés, balfelől kard, a hüvely és a markolat koszos gyolcsokba bugyolálva.

Elhaladt néhány itatóvályú és mélán kérődző birka mellett, alacsony sövényeket lépett át. Egy pocsétánál felháborodottan gágogó libák széledtek szét előre éktelen szárnycsattogtatással; a lányka, aki legeltette őket, kifejezéstelen képpel nézett föl rá a fűben ülve. A vándor pillanatra megállt, végigmérte a húzóskutat, ahonnan a libaitató vize kiszivárgott, aztán alig észrevehetően megrázta a fejét, és tovább sietett. Gyümölcsfák emelkedtek kétoldalt, lombjaik között piros almák mosolyogtak, házak zsúpfödele sárgállott. Egy rokolyás asszony ruhát sulykolt teknőben; föl se pislantott, ahogy a jövevény a foghíjas léckerítés túloldalán ellépett előtte.

A legbövizűbb kút, hajtókerékkel és kövekből rakott kávéval, a falu közepén emelkedett, a kicsiny templom előtt. Mezítlábas asszonyok csoportosultak körülötte, idősek és fiatalok vegyest. Kötényt, rakott szoknyát, szegélyhímes pruszlikot viseltek, néhányan főkötőt is: sokan talpig szürkében voltak, a gyász színében. Türelmesen vártak a sorukra, vállukon a vödörhordó hámmal, és fojtott hangon susmusoltak. Férfi csak egy látszott a téren: egy inas, megszáradt vénember, aki hunyt szemmel, kötésig meztelenül sütkérezett az egyik ház előtt, fogatlan szájában üres pipát szortyogtatva. Ráncos mellkasán félholdas ívű forradás vágott ösvényt az ősz szörzetben; jobb lába, melyet maga előtt nyugtatott a padon, csonkolt bokában végződött.

A nők sugdolózása fokozatosan elcsitult, ahogy a vándor közelebb ért hozzájuk. Szótlanul utat nyitottak neki a kúthoz, sorfalba húzódva kétfelől. A szemük sarkából figyelték, ahogy elhalad közöttük. Néhány fiatalabb leány beharapta az ajkát; az idősebbek homloka ráncokba gyűrődött. Az öregember békén szunyókált tovább a padon, mintha mi sem történt volna.

A sor elején álló asszony némán odanyújtotta a jövevénynek az egyik üres vödört, egy mozdulattal sem tiltakozva, amiért a helyére állnak. A vándor köszönő szó nélkül átvette tőle, megoldott egy szíjat a mellén, s köpenye alól egy vállrándítással a kútkáva tövébe zuhintotta nehéz málhazsákját. Katonai borjúnak nézett ki, de igen réginek és toldott-foldottnak, ordóveret nélkül. Amin persze aligha csodálkozhatott bárki: a birodalmi regimentek mostanában ritkán mutatkoztak errefelé, túlságosan el voltak foglalva egymás kiirtásával a belső tartományokban.

A vándor hátravetette csuklyáját, leoldotta állkapcájáról a porvédő kendőt. Korosnak tűnt, de abból a fajtából, akit nem az évek, hanem az átéltek nyűttek öreggké. Kopott arca volt, mint a homok dörzsölte kőnek. Apró ráncok tördelték ezernyi darabkára, különösen a feszes száj és a szürkén rebbenő szemek körül. A rozsdaszín borostát, a vállig lógó, zsíros haját ősz csíkok tarkázták. Veríték és nyirkos avar szaga áradt belőle. Nemigen lehetett több harminc esztendősnél.

Vizet húzott a kútból, és az egész vödörrel a nyakába öntötte. Fújtatva prüszkölte ki az orrába-szájába tévedő cseppeket. Az asszonyok kicsit hátrébb húzódtak, nehogy lefröcskölje őket; mikor azonban egy második adaggal is merített magának, és mohó kortyokkal inni kezdte, lassan újra közelebb nyomultak. Halk szoknyasuhogással bezárták a kört a háta mögött, és gyűrűbe fogták. Nem szóltak továbbra sem, még csak nem is pislogtak, ám a tekintetüket sorra egymás után ráemelték. Szemük úgy ült a koponyájukban, mint megannyi hideg, kemény kavics.

A vándor kiitta a fél vödört, majd odanyújtotta a nőnek, akitől kapta.

– Köszönöm – mondta zihálva. Hangja bántón reszelt a torkában.

Az asszony mindkét kezét a háta mögé tette, és pillarebbenés nélkül meredt a jövevény szürke szemébe. Az tartotta egy darabig a vödört, majd vállat vonva elengedte. Csörömpölve zuhant a földre, a kiömlő víz a meztelen lábszárakra fröccsent. Senki sem nyúlt érte; ahogy félkörívben tovább gurult a porban, utat engedtek neki.

A kopott arcú vándor felmarkolta borjúját, bal vállára vetette, és megindult előre az asszonyok tekintetének keresztútjében. Különös reszketés futott végig az eleven körgyűrűn. Egy pillanatra mintha rugóként szűkebbre húzódott volna; aztán mégis szétnyílt a magányos alak előtt, de egyáltalán nem riadtan, inkább viszolyogva. A jövevény nem törődött velük. Egyenesen a padhoz sietett, amin a nyomorék öregember szundikált, és megállt előtte. Árnyéka élesen vetült az arcára, elfogta előle a napfényt.

– *Tha thassa*, Galto bátya! – mondta. A hangja már kitisztult valamelyest, de még mindig rekedtesen csengett, mintha köhögni készülne. – Hazajöttem.

Csend. Aztán az öreg lassan, végtelenül lassan felhúzta egyik ráncos szemhéját. Vizenyős tekintet csillant az árnyékban, kortól fátyolosan, ám cseppet sem álomittasan. A pipa hirtelen megugrott, s a szára mellől vastag, habos nyálgöb sercent a vándor csizmaorrára. A vénember elégedetten szortyantott egyet, és újra lehuntya szemét; az ajkak dühös rándulását, a golyocsba göngyölt kardmarkolathoz kapó kezét látta ugyan, de nem méltatta figyelemre.

Amint az ujjai megérintették a fegyvert, a jövevényt akárha villám sújtotta volna: egész testében megborzongott, jobbjá bénán hanyatlott le. Zavaros szemmel meredt a padon fekvő öregre, majd hátranézett a vállá fölött, a kút felé. Az asszonyok folytatták a vízfordást, mintha mi sem történt volna – csak az a vödör hevert elárvultan és félrerúgva az útszélen, amiből ő ivott az előbb.

– Értem – mormolta halkan.

Aztán följebb emelte tekintetét: a hét jogar vakolatból pacskolt domborjelére a templomkapu fölött. Ott nem köpnek majd a csizmájára. A régi pap, a hét évvel ezelőtti talán megtenné; de már nem fogja, ha hihet a temetőben látott fejfa föliratának.

A templom persze új volt, akárcsak az egész falu; új, de nem cifráltas és nem hivalkodó. Egyszeres, gerendavázas épület, torony nélkül, szürke palatetővel, a falak vályoggal tapasztva. Az ablakok a legolcsóbb carappói füstüvegből; a két mellékhajó alig több egy-egy öblösebb kamoránál; a kapu egyszárnyú, két ócska, vetemedett vaspánttal, amiket nyilván a régi templom romjai közül mentettek ki. Kétfelől a habarcsolt fülkékben Szőlőérlelő Szent Calicus és Adományos Szent Ghirardo festett faszobra helyi munka, alighanem ugyanazon igyekvő kezeké, amelyek a temetőben sorakozó Domvik-jogarokat is faragták. Hátraloldalt harangláb, jobboldalt szerényen meghúzódo paplak. Erre került a kopott arcú vándor, hisz a templomkaput ilyen kései órán úgysem találta volna nyitva; meg talán azért is, mert így egy jótékony zsúptető eltakarta a kút körül szorgoskodó néma nők hideg kavicsszemei elől.

A paplak kerítése hosszában a poros utcára nézett. A baromfiudvarban szőke fiatalasszony szórta kötényéből a tyúkok elé a szárított kukoricát; lánykori szépségét már elnehezítette a szülés és a szoptatás. Mögötte az embermagas trágyadomb tövében két pendelyes kisgyerek vihancolt; a visító nagyobbik lány lehetett, hosszú szalmaszín hajfonatából ítélve, amit testvérkéje javában ráncigált. A

tornác árnyékában ringó bölcstől álmos rovarok dönögtek körül. Hátulról, egy deszkafalú fészker irányából kitartó fűrészelés zaja hallatszott. Innen kerültek hát ki azok a szobrok.

A kopott arcú vándor átugrotta az utcaszéli csordogáló csatornaárkot. Két loncsos bundájú eb vetette magát a kerítésnek, torkuk szakadtából csaholva. A fiatalasszony fölpillantott; szemöldökének ferdén befelé forduló íve nyugatvégi származásra vallott, s a férfi csöndes hálát adott ezért az Egyetlennek. Ha a papné ilyen messziről jött, nem lehet helybéli a pap sem.

– *Tha thassa, reverisse!* – szólította meg emelt hangon, hogy túlkiabálja a kutyák nekibőszült ugatását. – Beszélhetnék az urával?

Az asszony kíváncsian végigmérte; tekintete megakadt a bebugyolált kardon, de nem látszott benne riadalom. Ragyogó mosolya egy pillanatra visszaopta az arcára korán elnyűtt fiatalságát.

– Már miért ne beszélhetnél vele, utazó? – És derűsen felkiáltott: – Seppo! Látogatónk jött!

A fűrészelés zaja abbamaradt. Robusztus férfialak bukkant föl a pajta ajtajában, széles válla az egész nyílást kitöltötte. Barna vászoninget és bő száru nadrágot viselt, hasonlatosat a faluról falura vándorló aratóbérésekéhez. Ahogy dögő, mezítlábas léptekkel megindult a kertkapu felé, kezét hosszú asztaloskötényébe törölgetve, mindennek látszott, csak papi személynek nem – míg ki nem ért a tornác árnyékából, s a halódó nap sugarai meg nem világították borotvált koponyáját, feje tetején a csigavonalba tekert hajtincsel.

A trágyadomb irányából éktelen óbégatás harsant. A pap kisfia alighanem túllőtt a célon nővérkéje idomításában, s az anyjuk felkapott szoknyával szaladt rendet tenni, nyomában az izgatottan kodácsoló tyúksereglettel, mely a kötényéből kiszóródó kukoricaszemeket kapkodta. A kopott arcú vándor megindult a csatorna belső partján a kapu felé; a kutyák vérszomjasan csaholva kísérték a kerítés túloldalán.

– Kushad, Raquo! Kushad, Malbarro! – reccsintett rájuk mély basszushangon a gazdájuk, s a látogató nem tudott elnyomni egy kis mosolyt a szája szögletében, mikor látta, hogy a két eb milyen leforrázottan oldalog el a hátsó udvar felé.

– Bár ilyen könnyen menne! – jegyezte meg fejcsóválva, mikor belépett a nyikorogva kitérülő kapun.

– Csak azon múlik, ki förmed rájuk – vigyorodott el foghíjasan a pap, csontrepesztő szorításba zárva üdvözlésre nyújtott kezét.

Így közelről még tagbaszakadtabbnak tűnt, amolyan bikanyakú emberevő óriásnak a porontymesévé csenevésztesült legendákból. Két teljes fejjel túlmagasodta vendégét, aki szinte már satnyának és törékenynek tetszett mellette. Sűrű, őszes szemöldökében fűrészporszemcsék ültek, s fűrészporszerű volt a verítéke is, amikor szabad kezével átkarolta a látogatót, s ellenállhatatlan erővel beljebb tessékelte. Az a magától értetődő természetesség, amellyel otthonába és családjá körébe invitált egy állig fölfegyverzett ismeretlent, nem mindennapos önbizalomra vallott. Lehetett volna persze nem mindennapos ostobaság is, ám ahogy a válla megroppant az irdatlan marok szorításában, a vándor ezt erősen kétlette.

A tornácra hamar került két fonatos szék, egy rendes neki megy egy másfélszer akkora a házigazdájának, az eresztékeknél megvasalva. A *reverisse* – aki időközben nyilván ráncba szedhette rakoncátlan sarjait, mert az udvaron immár két méltatlankodó gyerekhang bögött – a semmiből bukkant fel a könyöke mellett egy kancsó friss kecsketejjel, s mire megköszönhette volna neki, már el is suhogott összeteregni a szerteszedt tyúkokat. A kopott arcú vándor hatalmasat húzott a tőgyemeleg italból, majd letette maga mellé a földre a háromujnyi maradékot, és sóhajtván letörölte a szájáról a sűrűjét.

A pap a bölcstől fölé hajolt, amelyben pár hónapos csecsemő ringott, s mehökkentően gyöngéd mozdulattal megcsiklandozta az állát. A kicsi boldogan gögicsélt, s apró kezecskéivel megpróbált belekapaszkodni a baltanyélnyi ujjba.

– Ez itt ifjabb Seppo Belzaga, szolgálatodra. Nem nemesi előnév, hanem csak úgy egybefirkantva, mindközönségesen. – Hüvelykujjával a mellére bökött. – Ez pedig ugyanaz idősebb kiadásban, a messzi-messzi Verionéből, áldassék az Egyetlen Hét Arca!

– Gorzo – biccentett kurtán a kopott arcú vándor. Ő nem tette hozzá a családnevét.

– Bizonyára Tractobrachios! – vágta rá Seppo testvér, dobhártyarepesztőt hahotázva a saját tréfáján. A bal felső szemfoga és mellette két metszőfog hiányzott, az inye egy darabjával együtt; nem pudvásodástól hullottak ki, valami irtózatosszerű ütés verhetett ki őket. – Miben lehetek a segítségre, idegen?

– Nem vagyok idegen. Itt születtem – felelte Gorzo. – Illetve... – Állával a leégett vár felé bökött, mely idelátszott az almafák koronája felett; a rom még lángvörös alkonyi fényben úszott, mintha a hét évvel ezelőtti tűzvész kísértete támadt volna új életre, ám a hegyszirt tövéből már nyújtózni kezdtek felé az est ibolyaszín árnyai.

Ha a papra nagy hatást tett a célzás, jól titkolta.

– Mindnyájan az Egyetlen kegyelmében vagyunk, fiam – szólt elkomolyodva. – Fölteszem, hírt kaptál róla, mi történt itt hét esztendeje...

– Kerestem a temetőben... Amadine Fierrát – tért ki az egyenes válasz elől a vándor. – Nem találtam.

A pap a homlokát ráncolta.

– Fierra, Fierra... – mormolta, töprengve vakargatva az állán kiütözött ősz borostát. – Várjunk csak... talán Belcorsi gazda felesége... igen, ő akkor járult a Hetedik Arc elé, a szerencsétlen asszony... de mintha nem egészen így hívták volna...

– Denadine. Ő sincs ott – bólintott a kopott arcú vándor. – Nővérek voltak.

Seppo testvér mélyet sóhajtott, bozontos szemöldöke feszengő hullámokat vetett.

– Nos, fiam, én ugyan csak második éve vagyok Todarrában, de attól tartok, tudom, mi történhetett velük. Utána, ugye... mikor vége lett az egésznek... hát, szóval, kevés épkezláb ember maradt, és bizony időbe telt, míg magukhoz ocsúdtak. A kivégzetteket meg nem engedték eltemetni. Ramón Rioranza a pribékjeivel, hogy áldassék a tűz, ami pokolra perzselt a lelkét! – Komor képpel a tornác mellé köpött. – Itt rohadtak a templom előtt, senki sem nyúlhatott hozzájuk. Szerteszét hevertek, mint csata után. És csata után, ugye, az a szokás...

– Tudom, mi a szokás csata után – vágott a szavába Gorzo, és lehunyta a szemét. Nagyot, keserveset nyelt, s jobbajával tapogatózni kezdett a szék mellett a tejeskancsóért. Az ujjai remegtek.

Talán a kardmarkolat ismerős domboridomait érezték maguk között, mint akkor régen, és oly sokszor azóta is? Nem, Ramón Rioranza nem a tűzvészben veszett oda. A testét az emésztette el; ám előtte húsz hüvelyk színacélt kapott a szívébe, és a bosszúszózat túlharsogta körös-körül a lángok bömbölését. *Amíg a vas vág és a vér vörös...*

És két tucat kivégzett todarrai a templomtéren. Hozzá még a lázadók, akik megpróbáltak ellenszegülni. Csupa egyszerű ember: öreg parasztok, legények, asszonyok, gyerekek. Amadine Fierra. Ha az Egyetlen kegyes volt hozzá, abban a hitben szenvedett ki, hogy a Rioranzák tévednek, hogy a fia halott, elesett a vár védelmében, a többiekkel együtt.

Talán jobb is, hogy nincs meg a sírja. Gorzo ujjai rátaláltak a kancsó fülére, de annyira rázta őket a reszketés, hogy nem bírtak rákucsolódni. Talán ha föltárlna előtte az igazság, a Fátyol túloldaláról sem tudna megbocsátani.

A medvényi pap egyre jobban zavarba jött.

– Akinek maradt élő hozzátartozója, azt, ugye, tisztességgel elhantolták. Illetve hát... szóval, kicsit talán sietősen... de tényleg mindet, majdnem mindet. – Nehézkesen keresgélte tovább a szavakat, miközben az arcába pír szállt és halántékán apró gyöngyökben ütött ki a verejték. – De nagyon kevés volt az ember, köztük is rengeteg a sebesült, és ugye, nem győzték munkával. Belcorsi gazdának az összes legényfia odalett, ő maga is olyan sebben feküdt, hogy senki sem bízott már a megépülésében. Közben nem volt hol lakniuk, éheztek, fáztak; meg hát avval is gondolniuk kellett, hogy ki ne üssön a mirigy. Úgyhogy a többieket a végén... – sóhajtván tárta szét a karját – ...elégítették.

Gorzo vakon matató keze görcsbe rándult, és felborította a kancsót. A maradék tej habot hányva futott végig a tornác padlatán.

– Tisztában vagyok vele, milyen nehéz ezzel megbékélni, fiam, de gondolj arra, hogy a halál után a test végeredményben csak üres porhüvely! – eredt meg hirtelen Seppo testvér nyelve. – Tulajdonképpen még tisztesebb is, már persze világi szemmel, ha nem a férgeknek, hanem a lángoknak engedjük át. A dogmatikus alapvetés nem nyilatkozik egyértelműen ebben a kérdésben. – Előrehajolt, és megragadta vendége vállát, aki már egész testében reszketett. – Bevallom őszintén, sohasem értettem igazán, miért veszik ennyire komolyan ezt az előírást itt az öbölvidéken. Talán történeti okai lehetnek: a berralmói vész, a gyászháború borzalmi, az a szörnyűség, amit a Del Riókkal műveltek... Nálunk Verionében, ha úgy hozza a sor, minden további nélkül...

A kopott arcú vándor megdermedt. Verione, már másodszor. A *reverisse* befelé hajló állású szeme. Egy pap, aki egyáltalán nem pap módjára viselkedik: nem visel *pharont*, tekercselt kontyban hordja a haját, és kétségbe vonja a Hétszeres Hitvallás egyértelműségét...

Arcok a Teremtésben, hát hová tette a józan eszét?

Szisszenve tépte ki magát a medvemancsok szorításából; nem tudták tartóztatni, úgy siklott hátra közülük, akár a kígyó, sebesen és hajlékonyan. A fonott szék puffanva borult a tornácra. Gorzo szeme tágra nyílt, a szája széle reszketett, mutatóujját vádlón szegezte házigazdájára.

– Téged a koldusszék helyezett ide! – krákolta taplószáraz torokkal.

Seppo testvér ezúttal érdekes módon kevésbé tűnt megrendültnek, mint az előbb, amikor a holtak elégetéséről kellett magyarázkodnia. Sóhajtván hátradőlt a székében – a vaskapcsok reccsenve tiltakoztak –, és összefűzte a hasán vaskos ujjait.

– Kár lenne tagadnom, fiam – dörögte. – Mentségemre szolgáljon, hogy közel s távol te vagy itt az egyetlen, akinek ez újdonságot jelent.

A vándor kopott arca olyan fehérre sápadt, akár a csurgatott viasz.

– Egy egész falut etetnekségbe döntöttél? – szörnyedt el.

– Attól tartok, inkább az egész végvidéket – vont vállat mentegetőző mozdulattal az öles pap. – Jóformán az összes hitközséget, a rendházak felét és néhány várkapólnát. Persze nem egyedül. Sokadmagammal.

– Micsoda?

Gorzo a hitetlenkedéstől sóbálvánnyá dermedve meredt rá, miközben a szöke *reverisse* – mintha mi sem történt volna – térült-fordult a tornácon, felállította a széket, összesöpörte a kancsó cserepeit, feltörölte a kiömlött tejet, majd mosolygós szellemként tovalibbent, karján a szurtos képű, szipogó, hároméves-forma kislánnyal.

– Koldusszéknek nevezet minket, fiam; és ha azt érted alatta, hogy a főatyához képest koldusok vagyunk, hát igazad is van. – Seppo testvérnek zöld színű szeme volt, egészen sötétzöld, mégis meglepő szelíden tudott csillogni a harcias szemöldök alatt. – Ahhoz viszont nem vagyunk koldusok, hogy segítsünk azokon, akik a főatyának már nem számítanak. Hogy újjáépítsük azokat a templomokat, amikről a főatyá már lemondott. Hogy embereket küldjünk oda, ahová a főatyá már fölöslegesnek véli. Ilyen egyszerű ez, fiam.

Gorzo lassan bólintott.

– Igen, ilyen egyszerű. Kihasználjátok mások balsorsát, és befészkelitek magatokat a friss sebekbe, mint a nadályok. – Tekintete a romos várra villant, mely parázként izzott az egyre mélyülő szürkületben; aztán északnyugat felé, a temető irányába, ahol nemrégiben fejet hajtott egy törött sárkánydísz előtt. – A Todarrók sohasem túrték volna, hogy megmételtyezd a földjüket!

– A Todarrók halottak, és senki sem sír utánuk – felelte a pap halkán, de határozottan. – Ők hozták a romlást Todarrára. Ők meg az örült vérviszályuk. Egész Todarra átkozza a nevüket. Akárcsak a Rioranzákét.

Gorzo tekintete visszavándorolt az üszkös, lángmarta várfalakra, melyeken egyre följebb kúszott az estéli homály. A keze ökölbe szorult. Hét esztendeje, Szent Ignitus havában a Todarrók azért várták be ott az ellenséget, nehogy a védtelenül hagyott falun élje ki dühét. A vadőrök mindjárt hóolvadás után meghozták a hírt a szedett-vedett kis csapatról, amely az északi völgytorkon át próbál a hátukba vergődni, a temető felől. Hogy a várat bevegység, ahhoz nincsenek elegenden; hogy feldúlják Todarrát, ahhoz igen. Legalábbis így hitte az ősz Berenardo Todarro. És maradt, hogy megvédje népét, eleget téve köteles esküjének. Maradt a többi családtaggal együtt, akik az ő tiszteletére gyűltek össze, megülni hetvenötödik évnapja ünnepét.

Azokon a falakon estek el mind egy szálíg, utolsó leheletükig harcolva az ellenséggel. Az összes vérbeli Todarro. *Valamennyien*.

És ez a dagadt verionei eretnek, aki hét éve még ki tudja, melyik kényelmes nyugatvégi rendházban rontotta a levegőt, most átkot kiált a nevükre és a Rioranzákkal egy sorban emlegeti őket.

Gorzo jobbja a kardmarkolat gyolesborítására tévedt, kitapintotta az alatta rejlő fém mintázatot. Sárkánykígyó, mint a törött sírkövön a temetőben. Arra gondolt, amikor először ragadta kézbe ezt a kardot. Serafimóra. Az esküjére.

Visszanézett a tagbaszakadt papra. A szemén látta, hogy észrevette az iménti kis mozdulatát, de nem nyugtalankodik miatta. Rosszul teszi.

Még egy kioltott élet, ki tudja, hányadik. Mit számít már?...

– Egy közönséges *faioz* nem beszélhet így a Todarrókról – mondta lassan, külön hangsúlyozva minden egyes szót. – *Per ferra seratta ra wiera rubarra!*

Seppo testvér szuszogva talpra kászálódott, ímmel-ámmal bár, de cseppet sem bizonytalanul, mint akinek nagyon nem fülk a foga ahhoz, amit rövidesen kénytelen lesz megcselekedni. Mogorva horkantására megjelent az asszonya, a legteljesebb nyugalommal kiemelte a bölcsebből a csecsemőt, s besietett vele a házba a többiekhez, már kint a tornácon fűzőgetni kezdve kifelé a pruszlikja elejét.

A gyerekei. Egyetlen, ne hagyj el, mi lesz a gyerekeivel?...

– Nem értem, miért ne beszélhetne egy *faioz* akármiket a Todarrókról – fűjtatta Seppo testvér – , de ami engem illet, én *leioz thaira* vagyok. Tizenkét évet húztam le a nyugati végvidéken, ott voltam Montresornál, és pusztá kézzel pofoztam ki a hülyeséget a kákabélű kis szabadlegények fejéből, akik nekiálltak nekem vassal és vérrel pimaszkodni!

Nem volt dühös. A sűrűsödő este teljesen homályba takarta az arcát, sötét szemét sem kivéve, és Gorzo valahogy tudta, hogy ha *valóban* indulatba jönne, az a szempár zölden felizzana. Nyilván azért váltott ilyen faragatlan beszédre, hátha el tudja bántortalanítani hivatlan látogatóját és elkerülheti a vérontást. Ha rá akart ijeszteni, nem sikerült neki. A kopott arcú vándor idegpályáin már halálos mozdulatsorok szerteágazó és egybeolvadó elemei száguldottak, ama bizonyos szándék és valóság közötti ködönében, ahová a félelemnek nincs bejárása. A szavaknak viszont – *egyes* szavaknak – igen.

Gorzo megtorpant.

– Montresornál? – kérdezte.

Seppo testvér mindkét bütykös hüvelykujját a köténye korcába akasztotta, és bólintott, kissé lélegzetkihagyva.

– Hatodik Arc Testvérisége, Rubaroldo-gárda.

A vándor cserzett keze elrebbent a kardmarkolatról. A gyolcsba burkolt sárkányidomok emléke forrón lüktetett a tenyerében, földidézve benne mindazon homályba mosódó képeket, amikor a bosszúszózáttal az ajkán ütésre emelte ezt a fegyvert.

Novarcorenában, utoljára. Azelőtt pedig Montresornál.

– Én is ott voltam – mondta. – Dario Del Gadóval.

Most a papon volt a visszakozás sora. Izmain pontnyi kis rángások futottak végig, mintha tűszúrások ezrei záporoznának rá. Újabb precíziós halálosztó gépezetet fojtottak le robbanás előtt, ugyanúgy az utolsó pillanatban, mint az előbb azt a másikat.

– Azzal a hazug fekete csirkefogóval? – morogta a félhomályból. – Merő véletlen, hogy sikerült levágnia a bíborost!

Hazug fekete csirkefogó... Találó címzés, Del Gadónak tetszett volna. Szeretett nevetni, kivált önmagán, ami az Egyetlen ritka adománya. És hogy *merő véletlen?* Nohát...

– Azért nem egészen. Úgy tudott a közelébe férközni, hogy odalent valami örült *leiosz thairák* magukra vonták a vérvarázsait.

Pillanatnyi csend. Aztán mély hangú hümmögés.

– Kár, hogy végül ő is odalett. – A tagbaszakadt pap kelletlenül köszörített egyet a torkán. – De ahogy az emberei közben elragadták a tartományi lobogót, az végtére is... egészen megjárta.

Gorzo könyöke alatt ismét felparázslott a régi seb fájdalma, ahogy a lehanyatló nyél után kap a csatabárdok erdejében – a sisakrostély alatt még látja a shadviki zászlótartó vérben úszó ábrázatát –, aztán egyszerre csak valami lángoló vörösség robban a homloka mögött, és a tulajdon karcsontja szilánkjai záporoznak az arcába.

– A Dea Macula lovagjai védték – bólintott. – Ha a vérvarázsaik jól működnek, meg is tartják. Csatabárddal is kis híján sikerült.

– Nehéz az ilyesmit eltéríteni, különösen távolról – merengett Seppo testvér mogorván. – Mintha a melledre ragasztott delejvassal vadásznál a röpködő nyílvevesszőkre.

– Nemigen értek hozzá, de egy régi pajtásom szerint – Gorzo keze önkéntelen gesztussal mozdult, hogy a levegőbe írja a hetedik szent jelet, az eltávozott barátok emlékezetére – megesik az is, hogy hiába kapják el, visszafordul.

– Meg, hogyne, csak nagyon ritkán. Az effélébe hárman hálnak bele: aki küldi, aki érte nyúl és akinek szánják. – A kiszolgált *leiosz thaira* megdörzsölte a szemöldökét. – Montresornál a Dea Macula *senedomója* eresztett meg egy ilyet, a legvégén. Széttépte őt, átment a nagymesterünkön, aztán elkapta a ti fekete csirkefogókat.

Ezúttal mindketten egyszerre vetették a levegőbe a jelet. Szóval a *senedomo* volt az, gondolta Gorzo. Ő akkor már vérbe fagyva hevert a lovak patái alatt, és sohasem tudta kihámozni a többiek beszámolóiból, hogy mi is történt pontosan Del Gado kapitánnyal.

– A főatya paptudorai két álló napig küzdöttek az életéért – mondta. – Minden mágiájukat ráfecsérelték.

Seppo testvér zord vigyorra villantotta foghíjas ínyét az esti homályban.

– Állítólag a szabadlegények kérték meg rá őket. Karddal a kezükben. Már amelyik még bírta tartani.

– Hát a többség dögvészen volt, az már igaz – ismerte el Gorzo. – De úgy hallottam aztán, a koldusszék isobelita eretnekeket küldött a táborukba, megápolni a sebesülteket. Nélkülük sokan odavesztek volna. – Vállat vont. – Ez mese is lehet. Én nem láttam őket.

A tagbaszakadt pap vigyora még szélesebb lett.

– Rebesgetik, hogy egy csomó idiótát csak azért tudtak megmenteni, mert önkívületben voltak. Ha maguknál vannak, inkább belepusztulnak, de nem fogadnak el segítséget eretnekektől.

– Talán gyanakodtak – vélte Gorzo. – Ha annyira jó gyógyítók azok az isobeliták, miért nem a Testvériség nagymesterét vették kezelésbe?

– Ő más utat választott.

– Más utat?

– Mostanság Vérző Szent Borromeónak hívják.

– Ó! – A kopott arcú vándor az ajkába harapott. – Nem lehet neki könnyű.

Csend lett. A langymeleg őszi estében tücskök tízezrei ciripeltek a paplak körül. Két birkahólyaggal fedett ablak mögött sárga mécszláng világolt. Fűszeres *succhi* illata úszott a levegőben, és valahol a házban a szőke fiatalasszony altatódalt dúdolt a gyermekeinek: régi-régi verionei dallamot, szöveg nélkül, de oly édesbús hajlításokkal, hogy a szív szakadt meg belé.

Két férfikéz mozdult meg a félhomályban, egyszerre lendülve, mintha bűbáj munkálna bennük, s a kerges ujjak ropogva fonódtak egymás köré.

– *Tha thassa, reverar!* – mondta Gorzo. – Öröm látni, hogy neked sikerült.

Seppo Belzaga öblösen felkacagott.

– Mintha bizony terád már a Hetedik Jogar árnyéka hullana! Hány esztendővel vagy ifjabb nálam, fiam? – Kedélyesen meglapogatta vendége hátát, hogy csak úgy döngött. – Mondok én neked

valamit! Az istentiszteletet ne látogasd, ha nincs ínyedre; nem kívánhatom tőled, hogy eretnekbűzt szagoljál. De valamelyik ötödnapon igazán benézhetnél hozzánk ebédre! Van a pincében egy hordócska predoci ezerfűrtösöm – az igazat megvallva csempészárú: ilyesmihez manapság csak Shadvikon keresztül jutni –, Kathlynn remekül főz, és legalább a gyerekek se folyton engem nyaggatnak majd. Na, fiam, mit szólsz hozzá?

Gorzo fanyar, fáradt mosolyra húzta ajkát.

– Honnan veszed, hogy Todarrában maradok, *reverar*?

Az öles pap akkorát lódított rajta a kertkapu felé, hogy kis híján elterült egy salátaágyásban, s a két házőrző – Raquo és Malbarro – gyanakodva fölszegett füllel szökkent közelébb.

– A templommal szemben nyíló utcán balra a második Belcorsi gazda háza. Oda igyekszel, nem? – harsogta utána a dübörgő basszus. – Ha sietsz, még vacsoránál érheted őket. Úgyhogy szaporázzad szépen, édes fiam, szaporázzad; az Egyetlen ne adja, idáig hallom a gyomrod korgását!

II. Montresor-szoros az Arcok 1456. esztendeje Szent Girolamus hava

– Del Gado! Del Gado! – zengett a fülébe mindenfelől a csatakiáltás.

Kancája nyerítve, lecsupaszított fogakkal ágaskodott, körös-körül tombolt az ütközet áttekinthetetlen forgataga. A sodronying ólomsúllyal nehezedett a vállára, ahogy nyögve védekezésre emelte kardját, immáron harmadjára, s ismét egy perccel sem később a kelleténél. Acél csattant acélon, szikrák pattogtak, s hiába vezette el bal felé a balkezes vágást, így is akkora erő volt benne, hogy keresztezéskor majd' a karját törte. Megingott a nyeregben, szeme előtt színes karikák táncoltak, és biztosan érezte, hogy még egy ilyen kardcsapást nem bírna hárítani.

Inkább megelőzte hát: szűk visszakezes ívben hátra és fölfelé kanyarította a pengét – ettől meg a csuklója ficamodott ki hajsza hűjén, de úgy sajgott már minden porcikája, alig vette észre –, és teljes testsúlyával beledől a hónaljnak irányzott rézsútos dőfésbe. A lemezpáncél eresztékét az ellenfél iménti támadó mozdulata tárta föl előtte – túl nagy lendület, túl sok beleadott erő, túl széles ívű vágás –, és az időzítés pontosnak bizonyult. Vízszintesen még tisztább úgy lenne, de Gorzo egyelőre nem találkozott ebből az eszelős bandából olyanval, aki ne lett volna legalább másfél fejjel magasabb nála. Talán a természetük alapján válogatják ki őket, vagy mi.

A kard hegye ropogva morzsolta szét az alsó sodronying láncszemeit, átszaladt a nemezpárnázáson, majd simán bele az eleven húsba. Mikor először csikordult csonton, Gorzo minden maradék erejét összeszedve balra rántotta a markolatot, és a második csikordulásnál már tudta, hogy nyert ügye van. Ez a kulcsfont: átvágta az ütőeret. A halálra sebzett shadviki ordítva eleresztette fegyverét, behúzott karját az oldalára szorította, ahol a fekete páncéllemezek eresztékein lüktetve fröcskölt kifelé a vér. Gorzo megvetette a lábát a kengyelben – remélte, hogy a lovának nem jut eszébe pont most kitáncolni –, s két kézre fogva rángatta kifelé a kardját. Tartalék fegyvere nem lévén, elengedni örülség lenne; másrészt viszont azt is szerette volna elkerülni, hogy a holtába zuhanó óriás magával rántsza.

Majdnem elkésett vele, ám az utolsó pillanatban egy izomszakasztó veselkedéssel mégis sikerült kiszabadítania a pengét, mely valahol a lapocka vonalában szakadt ki a hátvas alól, reszelős csikorgás és forró-habos vérpermet kíséretében. Hát ezt bizony szabályosan félbefűrészelte, a tüdején keresztül egész a gerincoszlopig. Régen, amikor Serafimóval gyakorolták a fegyverforgatást, ilyenkor mindig elegánsan kihúzták a kardot a szalmabábu hónaljából, ugyanazon a nyíláson, amit a támadó dőfés ütött.

A haláltusáját vívó shadviki jobbja még mindig a kantárszárat markolta, s egy görcsös mozdulattal forgóig rántotta a zablót a lova eleven húsába. Félig letépte a nyomorult jószág nyelvét, mely szinte emberi fájdalomsikollyal ágaskodott fel. Néhányszor még kirúgott a patáival, aztán ló és lovasa – mindkettő teljes páncélzatban: súlyra, akár egy megrakott társzekér – együtt dőltek el eget-földet reszketető robajjal, és letaglóztak valakit a túloldalon. Gorzo nem látta, ki fia-borja, de nem úgy festett, mint aki egyhamar föl bírna tápáskodni; s mivel a másik irányban, amerre a hatását vaktában visszatáncoltatta, nagy szerencséjére csak egy igásló dögének hátrált neki, újabb veszedelem egyelőre nem fenyegette.

Ballal gyorsan kiragadta a szárat a verítékáztatta sörényből, s amilyen finoman csak zsibbadt ujjaitól telt, húzott egyet a jobboldalin. Lova – egy borderes kanca, fürgé és eszes, ám csatlónak eléggé törekeny – folytatta a farolást, immár félkörívesen. Újabb igásdögök akadtak patái alá, majd reszkető inakkal megállapodott valami követőféle masina oldalra dőlt roncsának fedezékében.

Szakállas shadviki támolgyott elő a füstből, szőrös karját irtalmat esdve emelte kopasz feje fölé. Fegyvertelen volt, hosszú bőrkötényének zsebeiből kéziszerszámok nyelei meredeztek; az ostromgép kezelőszemélyzetéhez tartozhatott. Zavaros tekintetében értetlen iszonyat ült, ahogy Gorzo odasuhintott a koponyájához, s túlrett dinnyeként szétloccsantotta.

Amint visszahúzza fegyverét a csapásból, vértől izmamos ujjai egy pillanatra lecsúsztak róla. Nem kellett aggódnia: a mívés markolat – rubinszemekkel vicsorgó sárkányfő, mely hosszú, pikkelyes ércnyakkal csatlakozott a keresztvason kitárt szárnyakhoz – oly biztosan fészkelte a tenyerében, mintha kifehéredő bütykökkel szorongatta volna. Gorzo tömérdék legendát hallott már beszélő, világító, tűzokádó és mágiafaló varázskardokról, még látott is egynémely hasonlót a birodalmi seregvezérek kezében. Az övé semmi efféle látványos trükköt nem tudott, ellenben sohasem csorbult ki, nem kapott belé a rozsdá, és csak akkor távozott a markából, ha ő is úgy akarta. Közembernek való mágia, nem túl cifra, ám annál hathatósabb; Gorzo nem adta volna tíz ős-godoni erekléért.

Az igazat megvallva persze ez egyfajta önámítás volt. A kard hatalma ugyanis nem merült ki ennyiben: különös kötelék fűzte gazdájához, s időnként egészen hátborzongató dolgokat művelt. Gorzónak sok fáradságába telt, mire úgy-ahogy kiismerte a természetét. A benne lappangó erők ritkán és

rendszeretlenül keltek életre, kizárólag bizonyos feltételek teljesedése esetén; ilyenkor azonban nem lehetett parancsolni nekik, csak sodródni az árral, vakon, amerre visz. Gorzo eleinte felváltva kereste és kerülte ezeket az alkalmakat, aztán belenyugodott a megváltoztathatatlanba. Tudta, hogy a kard egyszer örökre el fog szunnyadni, és azt is, hogy ez az idő közel jár ugyan, de még nem érkezett el. A mindennapokban viszont igyekezett kivenni ezt a fejből, és úgy tekinteni rá, mint egyszerű, megbízható fegyverre, épp annyi mágiával, amennyire egy közönséges szabadlegénynek szüksége van.

Amíg a vas vág és a vér vörös, sziszegtek a fülébe a körülötte ropogó lángok, miközben bal kezébe vette át a kardot, hogy véres sodronykesztyűjét beletörölje az általvetőjébe. Ingerülten megrázta sisakját, hogy elhallgattassa a tüzes szirénhangokat. Senki sem élheti le úgy az életét, hogy minden egyes percében egy régi esküvésre gondol.

– Del Gado! Del Gado!

Fekete páncélos lovag csörtetett el a közelben, nyomában egy farka vércseként vijjgó szabadlegény. A shadviki recsegve-ropogva tiport keresztül elesett bajtársán, majd hirtelen megzabolázta irdatlan csataménjét, félretáncolt vele, s könnyű lovasbárdjával fordulatból sújtotta mellkason a legelső üldözőt. A szabadlegénynek hördülni sem maradt ideje, szabályosan kirepült a nyeregéből, egyenest a mögötte csattogó paták elé. A következő lovas átszökött rajta, és fönnakadt a csatabárd nekiszegezett csúcstövésén; felnyársalt testét a lovag szinte megvető mozdulattal kanyarította a földre. A többiek rászaladtak a két sebesültre, lovak s lovasok gabalyodtak össze átláthatatlanul, s mire kihámozták magukat a torlódásból – négy-öt szívdobbanásba telhetett tán – a shadviki már jó iramodásnyira járt előttük. Szitkozódva és rikoltozva eredtek utána, két véres emberroncsot hagyva maguk mögött, akiket tulajdon bajtársaik tapostak bele a harcmezőbe.

Gorzo egy pillanatig mérlegelte, csatlakozzon-e hozzájuk, majd elvetette az ötletet. Ezek a fekete ördögök ezt csinálták, mióta csak beléjük botlottak az ostromgépek között. Nem menekültek, ó nem – taktikusan visszavonultak a semmiből rájuk zúduló túlerő elől, mely egyébiránt a legkevésbé sem rendítette meg őket. Alighanem valamiféle megerősített harcálláspont felé húzódnak vissza, ahol rendezhetik soraikat s fölkészülhetnek az ellencsapásra. Gorzónak nem sok kedve volt az első között odaérni, különösen így elcsigázva nem, amikor – a jelekből ítélve – végre jutna ideje egy kis szusszanásra.

Zihálva, mély kortyokban nyelte a levegőt. A borderes, melynek szőre úgy fénylett a verítéktől, mintha frissen lakkozták volna, teljes egyetértésben csatlakozott hozzá. Még a szabadlegények között sem sokan akadtak, akik kancán vonultak csatába, Gorzóban azonban egy pillanatra sem merült föl a gondolat, hogy másik lovat is választhatna. Neméhez és salumioni véréhez képest természetes jószág volt, okos, furge, biztos léptű, s mindemellett páratlan hidegvérrel áldották meg az égiek. A természet valamely szeszélye folytán gyaníthatóan nem érezte a szagokat, ám ezt a hiányosságot annál élesebb hallásával pótolta. Gazdájához egy sikeres baradellói portya zsákmányrészeként került, egyenesen a bíborosi ménesből – Del Gado kapitány mindig kedvelte a vakmerő vállalkozásokat –, s úgy megértették vele egymást, mint más hátassal sosem.

Gorzo egy kézre fogta a szárat meg a kardmarkolatot, míg a másikkal módszeres alapossággal végigtapogatta magát. Nem a testi állapotát ellenőrizte (abba egyelőre inkább nem akart belegondolni), hanem a vértetét. Úgy tűnt, minden rendben. Itt-ott néhány láncszem persze összetört, kipattant vagy szétlapult, ám harántirányú féslek sehol sem mutatkoztak – ezek a legveszélyesebbek, mert ilyenkor a sodronyszövetet a saját súlya szakítja tovább. Az általvetőjét természetesen foszlányokra szabadalták, de ez nem különösebben érdekelte. Ócska kincstári darab volt, a Bel Corma-korona szíves ajándéka a szabadsapatoknak, és Gorzo azt se tudta, miféle címer díszleg rajta. Nem mintha mostanra sok maradt volna belőle.

Mivel hasznát már úgyse nagyon vehette, maga is leszakított belőle egy cafatot, és megpróbálta letörölgetni vele a verítéket az arcáról, kevés sikerrel. Orrvédős kúpsisakot viselt, mely elől-hátul szorosan simult a fejére. Az izzadság meggyűlt a homloka meg a sisak gyapotbélése között, csatakosra áztatta a szemöldökét, és folyton a szemébe csorgott, csípve és vakítva. Némi suta, félkezes kísérletezés után rájött, hogy ezt a problémát csak úgy tudja megoldani, ha elrakja a kardját, elengedi a kantárszárat és leveszi a sisakját. Akkor már inkább a veríték. Sőhajta lökte félre a rongyfoszlányt.

Eddig három ebből a nagydarab fajtából, gondolta, mikor pillantása visszatévedt az imént levágott shadviki lovagra. Nem túl sok, de nem is kevés – és a kosfejes fene akár itt kalandozót játszani. Serafimo most elégedetten veregetné meg a vállát. Különbözik ahogyan az égő roncsok fényében körülnézett a Cos-fennsík sziklafalgyűrűs platóján, az a határozott benyomása támadt, hogy számos bajtársát így is fölülmulat – ráadásul nekik szegényeknek már soha többé nem lesz lehetőségük kiköszörölni a csorbát. Állhatna kicsit jobban a szénájuk. No persze elképzelhető (bár nem túl valószínű), hogy lenn a szorosban vagy a Dercall-hegy túloldalán az oroszlanos-sasos birodalmi légiók javában tizedelik az ellenséget – ám itt a fennsíkon az elesettek aránya elkésztette. Ha ez így megy tovább, nem sokáig tart a létszámfölényük...

Visszavette a kardot a jobbába, megveregette a fűjtató borderes nyakát, és fanyar mosollyal vállat vont, mintha önmagával gúnyolódna. Ugyan már, mit békétlenkedik? Kard ide vagy oda, tegnap

ilyenkor legmerészebb álmaiban sem hitte volna, hogy meg fogja érne ezt a percet. A háború arra tanította, hogy mindig az előnyös oldalukról kell szemlélni a dolgokat.

Szórakozottan arcul köpött egy sápadt, csatakos hajú ifjút, aki pamatnyi bajuszkát és keskenyre borotvált körszakállat viselt, s tágra nyílt, kihűlt, kék szemekkel meredt az égen kavargó füstfellegekre. Amennyire a kendőnyelvben eligazodott, ez a legény egy abradói nemesi ház kishűbérese volt, *culpada*, és tizenhat halálos párbaj győztese. Hát, a tizenhetediket elbukta. És a cselező keze se sokat használt neki. Lefogadhatod, ő aztán biztos nem hitte volna magáról, hogy nem éri meg a naplementét. Persze nem kizárt, hogy egy óra múlva az ikertestvére fog a te arcodba köpni.

No jól van, akkor talán ennyi elég is az elmélkedésből! Míg a páncélos óriással viaskodott, a csata hullámverése átcsapott fölöttük, s bő mérfölddel odébb tarajlott fel újra. A Cos-fennsík szirtfalakkal ölelt, széles platóján mindenfelé roppant ostromgépek lángoltak, fekete füstjüket uszályként vonszolta fel-alá a szél. Ilyen rossz látási viszonyok között elég nehezére esett megbecsülni, de a szabadcsapatok lendülete mintha távolabb, majdhogynem az északnyugati falnál tört volna meg, egy sziklás emelkedő tövében.

Patadobogás ütötte meg a fülét, túl céltudatos, semhogy gazdátlan lótól származzék. Nem a csata irányából jött, hanem északkeletről, a füstfüggöny mögül, ahol a fennsík sziklafala meredeken szakadt a mélybe, gyönyörű panorámát tárva az egész Montresor-szorosra. Ezt a természetes kilátót kanyargós szerpentinút kötötte össze odalent a shadviki hadsereg védőállásaival, amit Rubastro Baradovik bíboros parancsára nemrégiben kiszélesítettek és ledöngöltek, hogy fölvontathassanak rajta háromszáznyolcvankét nehéz, messzehordó ostromgépet.

Előretolt szabadcsapatos örposzt nyargalt elő a füstízű félhomályból, mélyen a lova nyakára hajolva. Gorzóra csak egy pillantást vetett, mikor azonban észrevette az oldalára fordult, összetört követőt, keményet rántott a zablán, s ágaskodva körbetáncoltatta hátasát.

– Odébb! – kiáltotta élesen. Magasra emelt jobbában parázsmag piroslott; Gorzo már mind elhasználta az övét.

Kiugratott a döglött igáslovak koszorújából. Olyasféle zaj hallatszott, mint amikor a szél belekap a kidagadó vitorlába; mögötte sárgászörös fénycsóva lobbant, forró léglöket sújtotta hátba. A követő faszerkezetén mohó ropogással futottak végig a lángok.

– Ne maradj le! – vetette még oda neki az örposzt, mielőtt újra sarkantyúba kapta volna lovát. – A *fiestinók* félúton járnak fölfelé. – S azzal már nyoma is vészett.

A borderes fölcsapott füllel szökkent meg előre, nyihogása egyszerre hangzott döbrentnek és méltatlankodónak. Ő nem volt hozzászokva a sarkantyúhoz. Vissza is adta a kölcsönt nyomban, és bemutatott egy sor olyan bakugrást, hogy Gorzo fogai összevissza csattogtak egymáson; jobbát messze kitarította oldalt, nehogy az örülten lengedező kardpenge őt vagy a lovat érje. Néhány émelyítő pillanatig egyáltalán nem volt biztos benne, hogy meg fog maradni a nyeregben. Aztán, mikor már-már zakatoló szívvel föllélegzett volna, következett a ráadás, és ezúttal tökéletesen biztos volt benne, hogy *nem* fog megmaradni.

Talán sosem örült még ennyire annak, hogy tévedett.

– Jól van, na! – motyogta kissé büntudatosan, mikor a kanca végre úgy döntött, túl fárasztó neki ezzel a beszélő kolonccal a hátán föl-le pattognia. – Bocsánat! Hallod? – Csitítólag megsimogatta mérgesen borzoló sörényét, s közben két ujjával óvatosat húzott a bal száron, hogy lássa, mit lép erre. – Megijedtem, mit csináljak?

A ló öntudatos ívben fölemelte a pofáját, és prüsszkölve rázogatni kezdte, míg a zabla újra egyenesbe nem csusszant a fogai között.

– Nézd, én megértem – sóhajtott Gorzo –, de kérlek, nem mehetnénk innen a kosfejes fenébe?

És kinyújtott karddal előremutatott a sziklás emelkedő felé, ahol közben mintha dühödtetbre és elkeseredettebbre váltott volna a harc forgataga. A látványból ezt inkább csak sejteni lehetett, mivel a közbeeső tüzfátylak és füstgomolyok értelmezhetetlen foltokká torzították a mérföldes távlatból érkező képeket; a hangok azonban valamivel tisztábban szűrődtek át a lángok sustorgó ropogásán. Fegyversörgés, természetes. Bósz ordítózás. És szaggatott, vérfagyasztó üvöltések kórusa, egyik rettenetesebb a másíknál, mintha nem is emberi torokból származnának. Gorzo túl sok csatán forgott már, semhogy ezt a háborzongató lármát pokolszülte szörnyeknek tulajdonítsa. Sebesültek, sok sebesült egy helyen. Vagyis a küzdelem elakadt, ami nem sok jót ígért a szabadcsapatoknak.

A borderes szkeptikusan sandított rá hátra bal szemével. Alig kellett hozzá elfordítania a fejét.

– Teljesen biztos! – vágta rá Gorzo meggyőződéssel. Kardhegyével a kivehetetlen harci kavargás meg a hangzavar felé szúrt a levegőben. – Annak odaát... hát mit mondjak, nem igazán örülök, de ha egyszer ez van, ezt kell szeretni, nem? – Kissé fölemelte balját a kantárszárral, s hüvelykujjával a háta mögé bökött, a szürke füst- és hamufüggönyre, ahonnan az örposzt vágatott elő az imént. – Ami viszont ott jön... nos, a helyzet az, hogy attól ijedtem meg az előbb!

A ló egy pillanatra határozottan a gondolataiba merült – aztán döntésre jutott, és könnyedén elrugaszkodott a csatazaj felé. Kényesen hánta-vetette fölszegett fejét, ahogy szapora szökdelésekkel

kerülgette az égő ostromgépeket, az egymás hegyén-hátán heverő holtakat – még a patáit is pipiskedve szedte.

– Legalább egy kis szemérem szorulhatna beléd, te dög! – dohogta Gorzo őszintének szánt megbotránkozással, miközben kardot fogó kezével a sisakját próbálta valahogy visszanyomni a fejébe. Az előbb a nagy ugrándozásban teljesen fölcúszott, majdhogya le nem repült. – Arcok az Égben, itt vagyunk egy suvadásos hullamező kellős közepén, te meg úgy riszálod a segged, mint egy kis...!

Ha már így szóba jött, a kanca egy lendülettel megmutatta neki, hogy riszálja. Gorzo bongva kupán vágta magát a markolatgombbal, és pislogva elhallgatott. Néha tényleg megkísértette az érzés, hogy ez az átkozott dög érti, miket beszél.

Mindegy, legalább a sisak a helyére került.

Egészen elképesztő méretű ostromgépezet felé közeledtek. Akkora volt, mint egy kisebbfajta hadigálya, az alakja pedig hanyatt fordított teknősbékára emlékeztetett. Ahol a négy ráncos lábnak kellett volna kapálóznia, ott négy irdatlan, kosszarvas koponya meredt alá róla, valami fekete kőből kifaragva. Gorzo el se bírta képzelni, mire való ez a monstrum, és a kosfejeken kívül mást nem is nagyon látott rajta, mivel természetesen egekig dübörgő lángok emésztették. Éspedig – fintorodott el, ahogy a kormos-édeskés bűz szinte a torkáig kapart – korántsem üresen.

Szagokra vak hátasa, akit ilyen és hasonló esetekben fölöttébb tudott irigyelni, kikanyarodott kissé, hogy ne süsse nagyon őket a talányos máglyából áradó hőség, egyébként azonban derűsen ficáinkolt tovább alatta.

A lovának igaza van, amiért megharagudott rá, ismerte el Gorzo. A vak pániknak abban a pillanatában, ami az örposzt odavetett szavára gyomrát-szívét marokra kapta, legszívesebben a boldogtalan pára nyakába eresztette volna a kantárszárat, és üvöltve nekihajszolta volna a szakadéknak. *A fiestinók félúton járnak fölfelé...* Nem csoda, hogy elborult körülötte a világ.

Fiesta ramiero, mondta egy művelt, mély férfihang, sötéten és simogatón, akár a legfinomabb therrosai bársony. *Eltáncolod velem a ramiera ünnepét, öreg Todarro?*

Az ölés művészeinek tartották őket, és ritka szerzetnek számítottak odaát az anyaországban is. Shadvikba még kevesebb jutott belőlük, bár a kalandok lehetőségére minden évben átszábitott néhányat a tengerentúlról. Ráadásul szorosra zárták a soraikat: kizárólag birtokos nemesurakat fogadtak a társaságukba. A legtöbb szabadlegény soha életében nem találkozott egyetlen *fiestino*val sem.

Gorzo viszont egyszerre többel is.

Nem, nem, Roderigo öcsém; maradj csak vesztég! A családot denardonban vezettük, de én vagyok az idősebb fivér. Az öreg Todarro engem illet. A két családfő, szemtől szemben, kard a ramiera ellenében, ahogy dukál...

Katonának és kalandozónak, orgyilkosnak és párbajhősnek egyaránt remekül beváltak, igazából azonban az ölés szerelmesei voltak. Imádtak ölni, minden elképzelhető módon, szabályok nélkül, csak minél hatékonyabb legyen. És sohasem rivalizáltak egymással: az rontotta volna a hatékonyságot. Egyénenként tökélyre fejlesztették, csoportosan megsokszorozták a képességeiket.

Az 1451. év Szent Ignitus havában a todarrai vadőrök maroknyi kis csapat közeledtét jelentették uruknak az északi völgytorok felől. Berenardo Todarro éppen születésének hetvenötödik fordulóját ünnepelte; a nagy napra a rokonság teljes létszámban összegyülekezett a család ősi fészkeben.

Mégsem lesz ez így jó... Negyven évvel vagyok ifjabb nálad, Todarro; ez megengedhetetlen előny. Várj, leveszem a vértetem... és gyere csak, Ramón, kösd hátra a jobb karom! Majd ballal vívok. Te meg maradsz teljes páncélzatban, a kardoddal. Így már megfelel?

Az öreg Berenardo felkészült a falu védelmére, hisz azt senki nem gondolta volna, hogy a várra egy alig százfős csapat veszélyt jelenthet; rokonai pedig, amint azt a tisztség megkívánta, kitartottak az agg családfő oldalán. A csapda bezárult. Todarra várában ringott a Todarrók bölcsője; sírbolt gyanánt is ez omlott reájuk.

Gorzo sohasem tudta meg pontosan, hány *fiestino* vett részt a támadásban. Húszan-huszonöten lehettek, és egyiküket talán sikerült megölni, de nem biztos, hogy az a férfi közéjük tartozott. Shadvikban valószínűleg a gyászháború óta nem gyűltek össze ennyien közös vállalkozásra. És nem mind a tengerentúlról érkezett. Több arc viselt ott ellán vonásokat. A végvidéken valamennyi nemesi családnak megvoltak a maga sötét titkai.

Tudod, ki volt az ötödizigleni mesterem, öreg? Massimo Todarro. Az úkapád öccse, akit kiátkoztatok, és kihúztatok a nevével az összes családi krónikából. Aki megtagadta a hétarcú bálványotokat, áttért az igaz hitre, és a Szent Földön beavatást nyert a tanainkba. Nagyon jó volt, egyike a legjobbaknak. Tekinthejtük hát ezt a dolgot egy rég esedékes családi viszontlátásnak is...

A *fiestinók* nem szegődtek senki zsoldjába. Vagyonuk, tekintélyük, hatalmuk volt elég, érzelmeket pedig alig ismertek, hátborzongató közös szenvedélyükön kívül. Egymással udvarias, ám felszínes kapcsolatban álltak, mint a távoli rokonok, egyébként ki-ki élte a maga életét. A parancsolgatást hírhedetten nehezen tűrték, felingerlésüket pedig kevesen merték kockáztatni. Előfordult azonban, hogy önként követtek valakit, akinek sikerült kivívnia őszinte tiszteletüket. Nem ingyen persze – a saját

tekintélyük csorbult volna, ha nem kéri meg gazdagon az árát –, de tántoríthatatlanul hűségesen, amíg csak élt.

Todarrába egy ilyen ember vezette őket.

Mindig van egy tánc, amit nem követ több, öreg Todarro. Egyszer majd én is eljáróm a magamét; de ez most a tiéd volt. Ügyelned kellett volna a jobb karomra, látod. Hálás lehetsz a hétarcú bálványodnak, hogy nem Roderigo az idősebb kettőnk közül; ő sokkal jobban cifrázta volna...

Talán most is itt van, a bíboros seregében... Gorzo egész testében összerázkódott, hogy a borderes meglepetten csapta hátra a fülét. Bármennyire borsózott a háta a gondolattól, tisztában volt vele, hogy ha elég soká élt, előbb-utóbb találkozniuk kell; ám elképzelni sem tudott volna alkalmatlanabb helyet és időt, mint az évszázad legnagyobb ütközetének kellős közepét.

Mert Rubastro Baradovikot szintén tisztelték a *fiestinók*. Egész kis sereget toborzott össze belőlük, állítólag több száz főt; belegendolni is zsibbasztó, mi temérdek pénzébe kerülhetett. A kémlelők jelentése szerint lenn állomásoztak a szorosban. Három napja, amikor Del Gado a kék hold fényében sötét-csibészes mosollyal előadta nekik ennek az örült fennsíki rajtaütésnek a tervét, a ferrelosi átkelés után csak igen nagy vonalakban vázolta a dolgokat, Gorzo mindössze egyetlen biztató mozzanatot tudott találni az egészben: hogy semmiképpen sem kerülhetnek szembe a *fiestinókkal*. Kínlódjanak velük a főkegyelmes herceg urak!

A rajtaütés azonban a jelek szerint túl jól sikerült, ha most mégis őket rendelik ellenük erősítésül. Gorzót kilelte a hideg. A saját szemével látta, mit művelt szűk két tucat *fiestino* Todarrában, és még a gondolatába is beleborzadt, mire lennének képesek több százan. Izinekre szedik az összes szabadsapátot... Arcok a Teremtésben, hogyan lehetne feltartóztatni őket?

Tűzzel! Tűzet nekik, végig a szerpentinúton! Lángfolyamokat! Olajat, kátrányt, szurkot! Hosszú csáklyákkal talán szét lehet rántani azt a ménkü nagy teknősbéka-masínát. Bármit, ami távol tartja őket! A parázsmagvak...

Nehéz, reszketeg lélegzettel nyugalomra intette magát. Az utolsó parázsmagvak alighanem az lehetett, amit a jeleneti nyargaló őrszót dobott a szeme láttára a feldöntött követőre. Ha például saját magából indul ki, ő mindjárt a csata elején vaktában szanaszét hajigálta az összeset, mert amikor meglátták az áldozók körül azt a töméntelen mennyiségű tetovált homlokot, és Del Gado valami két és fél mérföldről rohamot vezényelt, hát bizony eléggé olyan érzése támadt, hogy ilyesmire később úgysem lesz alkalma.

Teljesen nyílt terep volt, még fű se nőtt rajta, csak egy rakás dárda- meg követőt kellett kerülgetni; s ha már elrobogott mellettük, oda is vágott egy-két parázsmagvat, nem sokat gondolva vele, talál-e vagy sem. Domvik kegyelmébe ajánlotta a lelkét, ahogy nevetségesen hadonászott fogpiszkálónyinak rémlő kardjával – a kopják mind a táborban maradtak, azokat végképp nem bírták volna áthurcolni a ferrelosi szurdokokon –, és s föld dübörögve robajlik körülötte, ő pedig vágat, egyre csak vágat a kétségbeejtő messzeségben gyülekező kosfejesek felé. Tán félannyian lehettek, mint ők, a levegő szinte sistergett körülöttük a mágiától, s mire odaérnek hozzájuk, mindegyikük útjára bocsáthat egy sor ölővarázst, melyek egyenként feltucat emberrel végeznek...

Amazok odaát hasonlóképpen gondolkodhattak, mert szemlátomást hökkenten bámulták az öngyilkos lovasrohamot. Épp egy magukfajta tagoltak miszlikbe az áldozókövön, ám a váratlanul felbukkanó ellenség láttán félbehagyták a szertartást – utóbb elvégre nyugodtan újramezhetnek –, s fölkaparodtak, akár a megrugdalt hangyaboly. Illett is rájuk a hasonlat: mert e látszatra cél és értelem nélküli nyüzsgés, akárcsak a megháborgatott hangyáké, valójában szoros és fegyelmezett haditervet takart. Hús-harminc fős csoportokra osztott arcvonalba rendeződtek, mely a két szárnyon karéjosan előrehajolva várta a rohamozókat. Minden csoport élén fejdíszes *sacerdon* állt, kosfejes hivatali botjával igazgatva alárendeltjeit. A mágiájukat próbálgatták, melynek nyilván ugyanúgy szabott hatótávolsága lehetett, mint az ostromgépeknek; arra időzítettek, hogy mihelyt belül kerülnek ezen a távon, egyetlen iszonyatos csapással zúzzák szét az egész ellenséges sereget.

A szürke látóhatár eszementen imbolygott. Gorzo szemét gyulladtra marta a paták alól felverődő por, ám mielőtt végleg elvakult volna, az ellenség szerencsésen tisztára mosta a kanca pofájáról hátracsapott tajtékkal. Most már közelebb járt, a ködös formák a védővonalon arcokká és alakokká bomlottak szét előtte. Mindegyik *sacerdon* kos-szarvakat viselt a homlokára tetoválva, némelyek azonban a fejdíszükben is, és akadt néhány, akinek a koponyacsontjából sarjadt. Sötét keselyűszemek és élesen metszett járomívek; gögösen hajló saszorok és keskenyre húzott ajkak. Gorzo szíve elfacsarodott, amikor számos arcon – túl sokon! – észrevette az ellán vér összetéveszthetetlen bélyegét; ám csak egy pillanatra maradt így, azután emésztő gyűlöletre fakadt. Látott egy fiatal papot, kinek az ujjain idejekorán szikrázott föl valamiféle vörhenyes lidércfény, mely feléjük lobbant s félúton semmivé enyészett; látta, hogyan rúgja hátulról nyakszirten a fegyelmetlenkedőt vezérbotos előljárója, dühös vicsort villantva rá a koponyás fejdísz alól. Aligha meg nincs az új áldozati bárány a félbemaradt szertartás folytatásához, futott át agyán a szédült gondolat; azzal megmarkolta a sárkányos kardot, s tagolatlan csatakiáltásra nyitotta száját, szilárd hite szerint utolszor életében.

Ez volt az a pillanat, amikor a stólás-palástos szörnyalak, aki egy katapulta keresztrúdjáról figyelte a lovasroham közeledtét, mindkét karját a magasba lendítette, s miközben kosszarvai árnyékában rőt láng csapott föl, recsegeve elordította vezényszavát.

Félezer áldozótör mozdult egy ütemre, hogy vért fakasszon gazdája bőre alól, s másik félezer kéz törte meg a harci talizmánokon a vérről erezett rúnák vonásait, hogy életre keltse a bennük szunnyadó rontásokat. Kétszer félezer torok rebegett egyszerre fohászt az Úr Ranagolhoz.

Valami bizonytalan, vörös köd kélt az egybegyűlte fölött, mintha alkonyipír színezte eső szitálna rájuk. Más egyéb nem történt.

Márminthogy két teljes szívdobbanásig. Mert azután a carappói Di Morteza harsogta el a maga parancsszavát, a huszonévesen galambösz Chiarra kapitány, aki a roham élén nyargalt az embereivel, s úgy becsülte – mint mindig, most is helyesen –, hogy végre dobótávolba ért. A hágóvidéki gerelyvetők iszonyú rendet taroltak a kosfejesek soraiban, a stólás-palástos szörny három hosszú somfaszárral a testében bucskázott alá a keresztrúdról, szemgödre páros füstbarázdát szántott a levegőbe. Még élt, törött tagokkal is feltámaszkodni igyekezett; ám a carappóiak kétfelé nyílvá utat engedtek a seregzőmnek, mely egekig iramló roppanással zúdult neki a megtépázott arcvonálnak, nemcsak a kosszarvas *arzobispót* tiporva földbe, hanem a katapultát is mindenestül. Ami két mérföld távolából oly siralmasan kevésnek tetszett, az így közvetlen közelből nagyon is elegendőnek bizonyult: a sodronyinges kardforgatók lovasrohama kétszeres túlerőben gázolta le a páncélozatlan kosfejeseket, akik gyalogszerrel szédelegve, hitvány áldozótörökkel próbáltak védekezni.

Borzalmas mészárlás volt. A borderes kanca bösz nyerítéssel taposta pozdorjává az ifjú *sacerdot*, aki az imént kapott rúgástól még kábán hevert a földön; előljárója jobbát, aki a büntetést mérte rá, vállból hasította le a sárkányos kard, kis híján ott akadva az ízületben. A roham lendülete vért fröcskölve rántotta magasba az üvöltő torzót, majdhogynem letépvé Gorzót a lova hátáról; ám az utolsó pillanatban egy csavarintással kiszabadította a pengét, s vérbe borult aggyal vagdalkozott tovább, válogatás nélkül kaszabolva mindent és mindenkit, akit balsorsa az útjába sodort.

Egy lovagi parancsnok Del Gado helyében alighanem ék alakban vezényelte volna támadásra harcosait, áttör az ellenséges arcvonalon, szétszórja a túlélőket, és messze túlszalad rajtuk, alkalmat adva nekik az újracsoportosulásra és az ellencsapásra. A szabadcsapatok ezzel szemben legyezőszerűen szétterültek, ki-ki a saját kapitánya vezetésével, s teljes hosszában egyszerre rohanták le a kosfejesek védővonalát. Chiarra Di Morteza carappói gerelyvetői kétoldalt felfejlődve ívben előrekanarodtak, elvágva a szárnyakon a menekülő útját. S ha még ez sem lett volna elég, a támadás utolsó hullámában megérkeztek az íjas szabadlegények, leugráltak a nyergükből, és rohanvást megmázták az állva maradt ostromgépeket. Nem íjászkatónak voltak, hanem mesterlövészek, túl kevesen ahhoz, hogy záró- vagy fedezőtüzet adjanak. Hatalmas tiszafa íjukat lóháton igen bajos lett volna kifeszíteni; magaslati lőállásból viszont messzire hordtak és pontosan találtak.

Fertályóra múlva egyetlen kosfejes *sacerdon* sem maradt életben az ezerből.

A szabadcsapatok összegyűlte győzelmük színhelyén, hogy fölgyűjtsák a kezükre jutott ostromgépeket, és szusszanjanak egyet a folytatás előtt. Mert nem volt vége, azt jól tudták valamennyien. Az áldozók körül alig felét találták a bíboros rettegett híru ostromtüzérségének: a tömérdék *sacerdon* azon munkálkodott, hogy ártó és mozgó mágiaival ruhazza fel őket. Nem csoda, hogy ilyen sokan kellettek hozzá; Gorzo nemegyszer látta már csata előtt, mennyire megapasztja a papok varázshatalmát a közönséges fegyveráldás. Rubastro Baradovik azonban – Ronella Ostora, a vízparti hadjárat hőse, a duareei győző, Ruminio és Novarcorena térdre kényszerítője – nagyban gondolkodott.

Ahogy Dario Del Gado is, az egyesült szabadcsapatok főtábornestere, a kapitányok kapitánya, kit hívei egekig magasztaltak az egész végvidéken, s ha óhajtja, kétségen kívül megtették volna ellán királynak és főatyának; ő azonban nem óhajtotta, mondván, hogy királyból és főatyából így is több van mostanság a kelleténél. Az ördögös Del Gado, aki itt járt-kelt most közöttük a sötét hajával, sötét szemével és sötét kacajával. Nem akarta elárulni nekik – nevetett a vállukat veregetve –, hogy a kapitányok titkos segédletével minden egyes szabadlegénytől beszerezett egy-két hajszalet, körömnyesedéket, miegymást; azt meg végképpen nem, hogy mindezen rekvizitumokat a Hatodik Arc Testvérisége gondjaira bízta. Persze, persze, szakadárak, ám ugyanakkor Domvik kegyelméből való *leiosz thairák*, ezt legádázabb ellenségük sem tagadhatja; méghozzá az egyetlen számottevő alakulat ebből a fajtából, mióta az Isten Kardja rend holmi lelkiismereti kérdések okán faképnél hagyta az összbirodalmi hadakat. Márpedig neki *leiosz thairákra* volt szüksége, mivel csupán ők értenek az oltalmazó mágia azon válfajához, mellyel – bizonyos kapcsolati elemek tulajdonában – magukra háríthatják a kiszemelt áldozatról a kosfejesek vér- és ölvérarszáit. Borromeo nagymester vitathatatlanul megátalkodott eretnek, kinek lelke a kárhozat tüzeire száll majd, egyszersmind azonban egyike azon keveseknek, akik a vízparti hadjárat idején felmentő csapatokat küldtek Ruminio alá; ezért úgy vélte, bizalommal fordulhat hozzá, és várakozásában nem is kellett csalatkoznia. Túl korán megszellőztetni azonban nem akarta a dolgot, nehogy egyeseknek erkölcsi aggályai támadjanak a szakadárak bevonása miatt; no meg azért sem, mert ha tudnak róla, esetleg túl magabiztosan indulnak rohamra, ami könnyen szemet szűrhatott volna az ellenségnek. Így viszont – kacagott Del Gado, és megszorította egy elfektetült

arcú haldokló kezét, akinek élete utolját emésztette a combját felhasító áldozótör mérge – minden a lehető legpompásabban alakult!

Gorzo előtt fölrémlett a látvány, ahogy rőt láng lövell a katapultán magasodó emberszörny szeméből, ahogy rekedten harsogó vezényszavára egyszerre ezer kosfejes pap szabadítja el rontó igéit, és egy pillanatra szinte sajnálta azokat a nyomorult eretnekeket. Aztán Del Gado jutott az eszébe, amikor kiadta a szabadcsapatoknak a biztos öngyilkosságnak tetsző támadóparancsot, majd megeresztett kantárszárral indult rohamra, egyetlenegyszer sem tekintve hátra, mintha meg sem fordulna a fejében, hogy esetleg nem követik valamennyien.

Aminthogy valóban követték. Hiszen már a ferrelosi átkelés ötlete sem tűnt különbnek; mégis itt voltak, nem is az ellenség hátában, de a zsigereiben.

Most már úgyszólván végeztek a feladattal – jelentette ki Del Gado, eleresztve az ernyedten lehanyatló kezét, s furcsamód szelíd mozdulattal simítva le a mosolygó halott ráncosra száradt szemhéjait. Az ostromtüzérség maradéka, amit a kosfejesek már megfelelőképpen fölkészítettek, három mérföldre állomásozik innen, nem messze a fennsík nyitott északnyugati peremétől, amely a szorosra néz. Lentről takarásban vannak, ám ha eljön az ideje, egyetlen titkos igével a plató szélére lehet parancsolni őket, ahonnan pusztító tűz alá vehetik a birodalmi főerőket, mielőtt egyáltalán az ellenség közelébe juthatnának. Ezt természetesen meg kell akadályozni.

A hatalmas költséggel épített gépezetek őrzésére nyilván valami elitalakulatot rendeltek ki, de aligha túl jelentős számban; az ellenállás tehát kemény lesz, ám leküzdhető. Rajtuk kívül csak a kezelőszemélyzettel meg néhány előkelő anyaországi bámszokóval kell számolni. Az ostrommasinák egytől egyig lerombolandók. Igen, csábító lehetőség volna elfoglalni és a bíboros ellen fordítani őket; de ki tudja, miféle fondorlatos kosfejes mágia dolgozik bennük, és különben sem értenek a működtetésükhöz.

Utolsó lépésként kiiktatják Shadvik ostromfőgenerálisát, aki megbízható értesülések szerint idefönt tartózkodik, és roppant nehezen pótolható személy: halála súlyos csapás lenne a bíborosra nézve. Ha igyekeznek, mindent el tudnak végezni, mire a szorusból fölrém az erősítés; Nigranotte kapitány egyébként már küldött a megfigyelésükre őrszolgákat. Utána állást foglalnak a plató szélén, és tartják a serpentinutat, míg odalent véget nem ér az ütközet. Abban a reményben – kacagott Del Gado gyöngyöző hangon –, hogy a méltóságos fő- és nagyherceg urak értik a dolgukat.

Ennyi volt hát az utolsó eligazításuk, nem egybefüggő szónoki beszédben, hanem mosolyogva odavetett biztatásokban és félmondatokban, miközben gazdátlanul maradt lovakat fogtak be és hörgő sebesülteket próbáltak ellátni, meglazult nyergeket szerszámoltak át és kicsorbult pengékre fentek új élt, horpadt sisakokat kalapáltak ki hevenyészve és kiszáradt torkokat nedvesítettek meg bőségesen.

Azután következett a roham az ostromgépek ellen, a mindenfelé kigyúló lángok, a lidérces bújócskává fajzó öldöklés a füstöt bőföggő máglyaroncok között, és a fekete páncélos óriások, akik visszavonulás közben halomra vágják Észak legderekből szabadlegényeit...

Gorzo izzadó arccal poroszkált tovább a távoli csatazaj felé. A sárkányos kard markolata ismerős meghittséggel simult a tenyerébe, mint egy hűsége kísérő, akit úgy megszokott már, hogy jelenléte föl se tűnik neki. Sisakjára és sodronyinges vállára forró pernye szitált.

III.
Todarra
Az Arcok 1458. esztendeje
Szent Laurel hava

Az öreg paraszt mintapéldánya volt fajtájának, annak a szívós és konok népnek, mely emberemlékezet óta kipusztíthatatlan gyökerekkel kapaszkodik a Salainos köves földjébe, s tengerparti ellán rokonaitól oly hatalmas távolság választja el az élet minden területén, amekkora azonos nyelvet beszélők között csak lehetséges. A partlakók izgágák, fecsegők és cifrázkodók, a hegylakók megfontoltak, szófukarok és egyszerűek; ezekben szakadatlan újító- és vállalkozókedv buzog, azok körömszakadtukig ragaszkodnak régi, jól bevált szokásaikhoz; ezek pénzüket bő kézzel szerteszórva keresztül-kasul utazzák a fél világot, azok holtuk napjáig ugyanabban a faluban rakosgatják élükre megtakarított garasait; ezek csillogó-villogó díszegyenruhában, fanfárharsogással vonulnak az ellenség elé, azok az erdők sötétjéből harcolnak csapdákkal, nyíllal és vadászgerellyel. Aligha véletlen, hogy a gyászháborúban Mantikor Malbarro valóságos diadalmenetben hódoltatta a partvidéket – a Salainossal azonban koronás utódai mindmáig nem boldogultak.

Az öreg házában mindennek szigorúan megvolt a maga helye, ideje és rendje, így a vacsorának is. Nem óramű pontossággal persze, hiszen e fölöttébb drága és bonyolult szerkezetből egyetlenegy darab létezett Todarrában, az is odaveszett hét esztendeje a várral együtt. Nem: a rigorózus napirend szerint a vacsora egy pipatömetnyi idővel azután vette kezdetét, hogy Harta Belcorsi gazda hazatért a munkából, általában nagyjából a vörös hold kelte táján. A terítéknek ekkorra az asztalon kellett lennie, szabályos elrendezésben. Két nagy cseréptál a főhelyen a ház urának, aki az egész család gondját a vállán hordja, ügyelnie kell hát az erőnlétére; egy nagy cseréptál bal kéz felől Dία lányának, aki csak a háztartást vezeti, és különben sem szabad elhíznia, bár férjét már aligha fog magának; végül két kis fatál Ercónak, az unokának, akinek – cseperedőfélben lévén – változatosan kell étkeznie, de nem válhat pákosztossá. A napszámosok, akiket az öreg paraszt idénről idénre alkalmazott, fukarul fizetett és a tél beálltakor mindig szélnek eresztett, a présházban vagy – nagy ritkán – a fészterben laktak és ettek. Harta Belcorsi a világ minden kincséért sem engedte volna őket az asztalához, hisz a falu legmódosabb gazdája volt, továbbá meggyőződéssel hangoztatta, hogy nevében a *bel-* előtag a múlt kódébe vesző nemesi ősök bizonyítéka. Seppo testvér, az új pap, aki hasonló hangzású névvel büszkélkedhetett, emiatt egy ízben nyilvánosan kiprédikálta és nevetség tárgyává tette; azóta haragban álltak.

Az asztal átellenes vége – a gazdasszony helye – és jobb felőli szakasza – a legényoldal – hét esztendeje minden este üres maradt. Ami az előbbi illeti, ezen Harta Belcorsi nem is szándékozott változtatni, amíg csak él. Mivel már lemondott róla, hogy Dία férjét talál, a jobb kezére eső helyet Ercónak tartotta fön; aznap este, amikor a fiú betölti tizenhatodik életévét, szerény családi ünnepség keretében átülteti majd ide. Igaz, addig várni kell még kicsit, Belcorsi gazda azonban nem kételkedett benne, hogy meg fogja érni ezt a nagy napot, ami után már békében hunyhatja le a szemét. Hetvenhárom éves volt, egészséges, mint a makk, és szüret idején sorra döltek ki mellőle a szőlejeiben a legénykorú napszámosok. Gondot csak az jelentett neki, hogy milyen ajándékot vegyen az unokája születésnapjára – mármint a tizenhatodikra, mert addig ilyen ostobaságokra nem pocsékolhatja a pénzt. Azóta törte rajta a fejét, hogy a gyerek kinőtt a pólyából, ám egyelőre még nem tudott dűlőre jutni.

Erco apjáról nem beszéltek. Sem otthon, sem másutt, sem egymással, sem senkivel. Célozni is elegendő volt a témára, hogy az öreg Belcorsi rettenetes dűhbe guruljon, és ezt bizony nem szívesen kockáztatták a derék todarraiak, mert a vén gazda hosszú élete során jócskán bizonyosságát adta, hogy nem csupán lobbanékony és erőszakos, hanem ravasz és haragtartó is. Talán az egész faluban Seppo testvér volt az egyetlen, aki nem félt tőle, ezt a kérdést azonban ő sem bolygatta, méghozzá valószínűleg azért nem, mert – ellentétben a nemesi névcicomával – ez ügyben szívből helyeselte a vén zsugori viselkedését. Belcorsi gazda egyszer nyomorékra vert egy szomszéd kisfiút, aki kicsúfolta unokáját az apja miatt. A pap – sokak nem kis meglepetésére – egy árva szóval sem tett ezért szemrehányást neki. Meggyógyította a kárvallott gyerkőcöt, aztán a szemébe nézett. “Jó lecke volt, édes fiam?” – kérdezte tőle, vállára helyezve irdatlan medvemancsát. “Mert ha nem, a következő verést *tőlem* kapod.”

A tanulságos eset főszereplője, Ercole Belcorsi pillanatnyilag hét esztendejének minden lelkesedésével csapkodta kanalát a paprikás *succhijába*, amit alighanem kinevezett valamiféle gonosz szörnyetegnek, édesanyja pedig több-kevesebb sikerrel kecsegtető küzdelmet folytatott vele, hogy ismét visszatérje az étkezés szabályszerű menetéhez. Az öreg Belcorsi mogorva képpel ült az asztalfőn; ő már végzett a maga adagjával, néhány falat kenyérrel még a tányérját is tisztára tunkolta. Nem szólt bele a ribillióba – a gyereket jó modorra nevelni az anyja dolga –, csak az arcán simított végig néha méltóságteljes mozdulattal, ha a sűrű, piros mártásból egy-egy csepp a bőrére vagy a bajszára fröccsent. Időnként töltött magának egy cserépkupába az előtte álló hasas butéliából, és lassú, megfontolt kortyokkal fenéig itta – sohasem hagyott benne egyetlen cseppet sem. A butéliában saját termésű bor

volt, mindig szigorúan tavalyelőtti fejtés: oltotta a gazda szomját, könnyített az álmán, továbbá – hasonlóan a pipához – időmérő egységként szolgált. A vacsora addig tart, amíg a bor. Ha az ifjú Erco elbolondozza az időt, korgó gyomorral térhet nyugovóra.

Minden rendben lévőnek tűnt tehát, mintha az est eseményei ma is a szokásos mederben folynának, a hét esztendeje változatlan szabályokat követve, amiket a bölcsek Belcoursi gazda vezetett be annak idején, hogy kivergődhessenek az iszonyatból és elméjük eldugott zugaiba száműzhessék a rémálmokat. Látszatra nem fenyegetett semmi zavaró közjáték, semmi váratlan fordulat, mint három esztendeje, amikor villám csapott egy boglyába a kaszálón, vagy tavaly szüret után, amikor a borkereskedő részeg kocsisa éjszaka megpróbált bemászni Dیا ablakán, és az öreg Belcoursi minden teketória nélkül hasba szúrta a vasvillával. Ám a ház három lakója közül ketten tisztában voltak vele, hogy ez csupán önámítás. Ez az este egészen másképpen fog alakulni, mint a többi.

Feszültség vibrált a levegőben, a résnyire nyitott ablaktáblák birkahólyagjai és az asztal fölött imbolygó függőlámpás füstje körül, láthatatlanul és kitapinthatatlanul, mégis mindenütt jelenvalóan. Még Erco is érzékelte valamimód, ha másként nem, hát anyja szokatlan nyugtalanságán keresztül – ez bátoríthatta a kihívó rosszalkodásra, mely ölbéli korát idézte, azzal a lényegbevágó különbséggel, hogy ma már *tudta*: olyasmit művel, amit nem lenne szabad. Dیا egyre idegesebben kapkodott, amivel persze csak még inkább fölébresztette fiacskájában a kisördögöt. Erco most a kanálát lengette meg a feje fölött – a piros paprikaszósz további csinos félköríveket rajzolt a falakra, melyeket csak a minap vakoltak újra, Szent Jardain havában –, majd csibészes diadalüvöltéssel kihajította a szemközti ablakon. Egy házörző eb zavart-méltatlankodva fölvakantott, egészen a *thylia*-sövénynél, az udvar túlsó sarkában. Jó messze szállhatott.

Dیا lekevert egy nyaklevest a fiának, és kétségbeesetten pillantott az összemaszatolt tányérról az ablakra, majd vissza. Halkan elmorzsolgott egy szitokszót, aztán ijedten kapta szájához az ujjait. Pír szökött az arcába, amúgy is napbarnított bőre almapirosra gyúlt. Nagyszerűen illett hosszú, fénylő, bársonyfekete hajához és szinte szintelen-kék szeméhez, mely oly feltűnő jelenséggé tette még a közmondásosan férfiszív-bűvölő cormasai lányok között is. Anyai örökség, Fierra részről. Minden Fierrának világos színű a szeme – világos színű *volt* a szeme, igazította ki magát az öreg paraszt keserűen –, de ez a fajta kristálytisztá halványkék, amelyen a derűs tavaszi égbolt egy napsütötte reggelen, még az ő családjukban is különlegesnek számított.

A lány tanácstalanul tekingetett körbe, karcsú mutatoujja hegyét továbbra is az ajkán pihentetve. Szemlátomást nem tudta eldönteni, hogy kiszaladjon-e a kertbe a kihajított kanálért, magára hagyva a konyhában kajánul vigyorgó fiacskáját – akit az anyai pofon cseppel sem tűnt jobb belátásra bírni –, vagy kerítsen valahonnan egy másikat, ami a szigorú vacsoraszabályzat súlyos megsértése volna. Zavarában megint kifutott a száján egy alig hallható káromkodás, s ezúttal a füle tövéig elpirult. Az öreg Belcoursi kedvtelve nézegette a boroskupája fölött. Szép nő, de még milyen szép, pedig már huszonkettő is elmúlt! Mintha csak az anyját látná fiatalon...

Valahogy a szemébe mehetett egy csepp abból a paprikaszószból, amit az ördögadta kölyke parittyázott az előbb szerteszét a falon, mert furcsa csípést érzett. Odadörgölt egyet a hüvelykujja bütykével, majd átnyúlt az asztal fölött, és fejbúbán legyintette a lányát, aki összerezsent, s riadtan pillantott föl rá. Erco kihasználta az alkalmat, lecsusszant az öléből, és eltűnt az asztal alatt.

– Ezt a nevet ne nagyon emlegedd, mert túl közel van, még meg találja hallani! – morogta az öregember. Azt a kutyát odakint nagyon érzékeny ponton érthette a lövedék, mert még mindig ingerülten csahorászott – márpedig a házörzők őt tekintették a gazdájuknak, nem Diąt. Odacsúsztatva neki az asztallapon a saját kanálát. – Etesd meg evvel a fiút, és hagyjad most a másikat! Majd reggel megkeresed. Csak egy kis nyugtom legyen mán, hogy békiben megihassam a boromat.

– Persze, papus! – mondta a lány, és mély levegőt vett, akár egy lándzsás vadász, mielőtt benyomulna a sebzett vadkan után a berekbe. Aztán elszántan előráncigálta az asztal alól csemetéjét, és nekilátott megtönni paprikás *succhival*, mint egy libát. Erco kézzel-lábbal tiltakozott. A nagyapja nem csodálta.

Az az istenátka kutya csak nem hagyta abba, és most már rázendített a többi is. Belcoursi gazda sóhajta a függőlámpásra emelte tekintetét, mely páros vasláncon lógott a mestergerendáról, és mélázva figyelte az éji rovarok önpusztító táncát a láng körül. Ki kéne valahogy módolni, hogy kevesebb olajat égessen, az is megtakarítás... Szórakozottan hajtotta föl a borát, rögtön utánaküldött még egy kupával, és már nyúlt is megint a butélia felé, amikor észbe kapott, és megálljt parancsolt a kezének.

Mit művel? Sohasem szokott ilyen kapkodva inni! Így a fejébe száll, no meg az unokáját is éhesen kergeti ágyba. Rosszalkodott, az addig rendben, de ennél azért mindig több időt hagy neki a vacsorára.

Sokkal cifrábbat káromkodott, mint az imént a lánya, csak neki volt elég esze, hogy ne mondja ki hangosan. Azért siettetni az esti szertartásait, hogy mielőbb ágyba bújhasson, és a fejére húzhassa a takaróját! Mintha bizony az bármit is változtatna a helyzeten. Akár egy taknyos poronty, aki úgy akar elrejtőzni a világ elől, hogy behunyja a szemét! Feküdjünk le gyorsan, akkor nem talál meg bennünket a gonosz, csúnya mumus! Teljesen elment az esze.

És nemcsak neki, állapította meg bal felé sandítva.

– Azért meg ne fulladjon! – dörögte kissé aggodalmasan.

– Dehogy fullad, dehogy fullad! – nyugtatta meg Dá, miközben összeszorított fogakkal diktálta kisfiába a vacsorát. Erco arcszíne azonban másról árulkodott, a torkából feltörő hangokról nem is beszélve.

Mi a kénköves pokol folyik odakint az udvaron? Csak nem megint az a nyavalyás Carales kölyök? Biztos összekötözött egy csomó macskát, és behajította őket a kerítésen. Na de ad ő majd holnap annak a kis csirkefogónak, úgy kékre-zöldre veri, hogy nem marad egy ép porcikája sem... Szinte ösztönös mozdulattal töltötte teli a kupát, fenéig hajtotta, és könnyező szemmel koppantotta vissza az asztallapra.

Aztán, ahogy a lecsorgó ital kellemesen végigbizsergette a torkát, hirtelen világosság gyúlt az agyában.

A kutya!...

Valami kattant, és nyikorogva kinyílt a ház bejárati ajtaja. Léptek dobbantak odaát a tisztaszobában. Súlyos, kimért, csizmás férfiléptek.

Ami pírt csak a düh és a szorongás Dá arcába kergetett, most mind egyszerre szaladt ki belőle. Olyan fehérre sápadt, mint egy pyarroni. Tál és kanál egyazon pillanatban fordult ki a kezéből. Erco kiszabadította magát, és a fásrekeszhez menekült, annak a sarka mögül pislogott előre fekete szemével.

Dubb, dubb, dubb... állj. Az öreg Belcoursi háttal ült a konyhaajtónak. Bal keze úgy megszorult a cserépkupán, csoda, hogy össze nem roppantotta. A jobb a butélia felé rándult, de szinte nyomban sikerült megfékeznie. Nem fordult meg, bár őrijító viselkedést érzett a lapockái között. Inkább a két kerekre nyílt szempárt figyelte, melyek megbabonázva meredtek az ő irányába, de valahová a háta mögé: a víztisza-világosat meg a cseppfolyós-sötétet. Dá tekintetében zavaros, nehezen kibogozható érzelmek kavaroztak; a kis Ercóéban a kíváncsiság lassan leplezetlen bámulatnak adta át a helyét.

Valaki bezörgetett a konyha nyitott ajtaján.

– *Tha thassa, bartao!* – Rekedt, karcos, megfáradt hang. Többet öregedett hét esztendőnél, mióta utoljára hallotta, sokkal többet. Ám akkor is: ismerős. – Bejöhetek?

Harta Belcoursi köszörült egyet a torkán, és fölemelte a jobbját. Nem állt föl a székéről, nem nézett hátra; keményen, határozottan beszélt.

– Ebben a házban te mindig otthonra lelsz, bármi történjen is. Hozott az Egyetlen, Gorzo Fierri!

Szívdobbanásnyi ideig habozott csupán, mielőtt kezével a jobboldali főhely felé intett volna, ahová csak az unokáját akarta leültetni kilenc év múlva majd.

IV.
Montresor-szoros
az Arcok 1456. esztendeje
Szent Girolamus hava

– *Tha thassa, armudar!* – Fáradt, szárazon csikorgó hang; egy arctalan őrsoszté az imbolygó árnyak leple alatt. – Eredj, szükség van itt minden kardra!

Tűzropogás, riadt lovak nyihogása, szitkok, zihálás, zörömbölő vértetek. Sebesültek szívet tépő jajveszékélése. Vasalt csizmatalpak csattognak sietősen. Korom, veríték és fegyverolaj.

A jelen valósága úgy sújtotta mellbe Gorzót, akár a pörölycsapás; jószerivel letaglózta, agyonnyomta, földre terítette, ahogy előbukkant két naftabúzzal égő gerendaváz közül. A borderes megérezte térde apró rezzenését, és megtorpant. Sörényét borzolva követte gazdája tekintetét, majd horkantva hátranézett, s egészen zavarbaejtő pillantást lövellt rá, csöppet sem oktalan állatra vallót, melyben mintha némi szemrehányás keveredett volna fásult belenyugvással. Gorzo azonban ezúttal nem törődött vele, csak meredt tovább maga elé megbabonázva.

A hely, ahol a shadvikiak megvetették lábukat az utolsó összecsapáshoz, kopár-kerekded szikladomb volt, hátul félkörívben a fennsíkot szegélyező szirtfalhoz simulva. Nemrégiben még egy sor pompázatos dízsátor magasodhatott rajta, ezeket azonban egy kivételével mind lóhalálában lebontották, hogy a szőnyegtekercekből, poggyászládákból és tartógerendákból hevenyészett sáncot emeljenek a domb külső pereme mentén.

A rögtönzött védmű mögött shadviki harcosok várakoztak, farkaskaszás *carridonok* rendezett sorokban; közöttük elszórva, a parancsnoki posztokon, egy-egy éjsötét páncélba bújtatott embertorony, nyeregből szállva, csatabárdosan. Gorzo megbűvölt tekintetét azonban nem ők vonzották magukra, hanem az a maroknyi lovas, akik kevélen, mozdulatlanul, teljes harci díszben feszítettek a védők gyűrűjében, az egyetlen meghagyott sátor bejárata előtt. Acélkesztyűs kezek markolták a kengyelbe támasztott kopjaszárakat, az arannyal-ezüsttel vert sisakok fölött gazdagon himzett lobogókat lengetett a szél. Lobogókat, ismerős színekben...

Del Gado tulajdonképpen szóról szóra igazat beszélt. Shadvik őstromfőgenerálisa, valóban: hisz messze földön híre járt, mily féltő gonddal gyarapítja és igazgatja félelmetes hadigépeit. Nehezen pótolható személy: tagadhatatlan. Halála nagy csapás lenne a bíborosra nézve: úgy ám, a legvégső és a legnagyobb...

Rubastro Baradovik volt az egyetlen a kis csoportban, aki nem tartott kopját és nem viselt sisakot. A lángok rőt visszfénye delejes táncot lejtett tömött, bársonyfeke szakkállán, a magas, domború homlokán komorló kosfejen, az apró és kegyetlen pókfonál-ráncokon, melyeket mintha busa szemöldöke eregetett volna, hogy ármányos hálába szője sötéten csillogó szemét. Duzzadt, érzéki ajka közönyösen lebiggyedt a gondosan ápolt, dús bajusz alatt. Páncélkesztyűs keze hanyagul pihent a nyeregkapán, ujjai közt a kantárszárral. Fürkész pillantása ide-oda cikázott, de nem lobbant benne semmiféle érzelm; higgadtan szemlélte, ahogy huszonöt évi fáradozásának gyümölcse romba dől és pernyévé hamvad körülötte, talán minden híre-nevével és becsvágyával együtt.

Del Gadónak hát – az ördögös Del Gadónak – sikerült csapdába csalnia az ellenséges fővezért!

Gorzo buta kis mozdulattal megrázta a fejét, hogy kiszabaduljon a perc varázsa alól. Azért az a csapda még korántsem zárult be teljesen. A magaslatot véres, kicsavarodottan fekvő testek hepehupás karéja övezte, fekete páncélos csak elvétele akadt közöttük. Az elesetteket törött nyílvevesszők és gerelyek vastag szőnyege borította, ám a védőgyűrűn belülről csupán itt-ott jutott néhány. A sánc fölött áttetsző hullámokban vibrált a levegő, ívben hajolva egész a hátsó szirtfalig, ahogy rekkenő hőségben szokott, aszály idején. Gorzo elég ütközetben forgott már, hogy tudja, mit jelent ez.

Ott hátul, annak a bíborszín fővezéri sátnak a mélyén, egy ziháló csatamágus réved görnyedten a semmibe, hogy szakadatlan összpontosítással fenntartsa a domb köré vont védőkupolát. Szívós, rugalmas hártárhoz hasonlít, akár egy réteg láthatatlan orkabőr: visszavet minden súlyt, mely kívülről nekifeszül. A tömeg számít, nem a lendület: a könnyű lövedék nem képes áthatolni rajta, a fegyveres támadó viszont igen, bár lassan és keservesen, mintha kocsonyában gázolna. Minél több ponton nehezedik rá nyomás, annál bajosabb működtetni, kivált hosszú távon; néhány óránál tovább a legkiválóbbak sem bírják. A bíboros azonban aligha éri be a csekélyebbek közül valóval, s Gorzo biztosra vette, hogy azt a nyomorult csatamágust teletömte minden létező ajzószerrel, ami csak a Gályák tengere környékén megterem, és addig fog a védővarázssra összpontosítani, míg szét nem szakad a szíve és meg nem pattannak az agyában az erek. Ilyen kis területnél az sok időbe telhet.

A szédült lelkesültség helyébe szorongás lopózott. Gorzo megnógatta kancáját, besodródott a domb körül sürgölődő tömegbe. Néhány bajtársa fölfigyelt rá, futó vigyorral odaintett neki, a legtöbben

azonban mással voltak elfoglalva. Újabb rohamra készülődtek a shadviki hadállások ellen, ki-ki tehetsége szerint. Páran valami ormótlan ostromállványt próbáltak eszkábálni, mások egy kormos bronz tűzköpőt tisztogattak, nyilván valamelyik felgyújtott hadigépből, mert még süttött a forróságtól. Két szabadlegény azon vitatkozott, érdemes volna-e gazdátlan lovakat hajszozni a védővarázsnak. Egy félbetörve letűzött shadviki kopja alatt – a lobogó színeit sebtében átmázolták Cormasa vörös-ezüst-vörösére – Gorzo a pohos Nigranotte kapitányt pillantotta meg dongalábú heréltjén. Szitkozódva és pálinkát védelve hallgatta egy visszatérő örösz hadarását, miközben mindenfelől összeverődő lovasai menetalakzatba fejlődtek mögötte.

Sápadt kamaszfiú bicegett el a borderes előtt szakadt sodronyíngben, nagy halom tépéssel a karján; minden lépésnél a kardjára támaszkodott, a fejére tekert koszos gyolcson vastagon átűtött a vér. Egy göröngyös sziklaháthoz igyekezett: ennek a tövében fektették le sorban a sebesülteket, hamarjában valami foszlott ponyvafélét feszítve föléjük, hogy legalább a forrón szállingózó pernyétől védve legyenek. Borzasztóan jajgattak és ordítottak, aki még szólni bírt, mind vízárt könnyögött. Járóképes társaik cseppenként adagolták nekik a ferrelosi átkelés óta jócskán meglappadt tömlőkből, s ahogyan telt tőlük, igyekeztek ellátni a sebeiket. Di Morteza emberei között akadt egy-két füvekkel kuruzsoló vajákos, de az épkézláb harcosok egyelőre nem értek rá törődni a kevésbé szerencsésekkel.

Ahogy fejét forgatva kereste a lármás zűrzavarban Del Gado saját csapatát, Gorzo tekintete a lazarettől az egyik shadviki zászlóra villant a dombtetőn, majd a sötét páncélos óriásokra a sánc mögött. Szisszenve harapta be az ajkát. Eerre már rég rá kellett volna jönnie.

Dea Macula lovagok. A legjobbak legjobbjai Shadvikban. A bíboros személyes testőrgárdája.

Jeltelen fekete vértet öltöttek, nehogy a jelenlétükkel elárulják urukat az ellenség *logopathosz*ainak – csak az Egyetlen a megmondhatója, hogyan orrontotta ki őket Del Gado. Amint azonban harcba keveredtek, álcájuk tüstént szertefoszlott: a Dea Maculák minden csatán rajtahagyták a maguk bélyegét. Tudtak gyorsan és tisztán ölni, ha rákényszerültek, ám nem szívesen tették: jobban szerettek csonkolni és nyomorítani, de életben hagyni. És értették a módját, pokolian értették: gonosz kis csatabárdot használtak hozzá, alul-felül gömbölydeden lekerekített pofával, háromlű acéltövissel a csúcán, meg egy valamelyest rövidebb másikkal, amely hátrafelé meredt. Könnyű, sokoldalú, cselezésre temett fegyver volt, tapasztalt kézben igen veszedelmes. Gorzo gyűlölt vívni ellene, és nem csupán a ravasz természete miatt. Az érzést egy rettenetes emlék táplálta benne, mely a sárkányfejes kardhoz kötődött.

Egyetlenegyszer kellett azt látnia, hogy ez a kard nem tölti be ősi hivatását, és cserben hagyja a kezét, amelybe szánták. Egy másik fegyverrel szemben maradt alul: egy Dea Macula csatabárddal. Igaz, abban a csatabárdban – ahogy az a művelt, mély férfihang mondta akkor, sötéten és simogatón, akár a legfinomabb therrosai bársony – az Úr Ranagol hatalma lüktetett; mert a Dea Maculák nem közönséges lovagok voltak, hanem a kosfejes sátán *leiosz thairái*, akik ugyanúgy folyamodhattak bálványuk kegyéért, mint a tetovált homlokú *sacerdonok*. Nyilván ezért nem ismert most rájuk, hiszen itt a fénssíkon bárdal harcoltak, nem vérmágiával. Ezek szerint a szakadárók háritóvarázsa még működik. Az Egyetlen adja, hogy kitarson – különben vége mindannyiuknak.

Nem mintha amúgy túl fényesek lennének a kilátásaik. A bíboros csatamágusa egyelőre semmi jelét sem mutatta a kimerülésnek, és ebben az elsáncolt állásban a Dea Macula-csapat védővarázs nélkül is rágós falatnak bizonyulhat. Pedig muszáj lesz valahogy elbánni velük, különben a hátukba kapják a *fiestinókat*, és felmorzsolódnak két malomkö között. Gorzo rémálmait mindkét pokolra való fajzat kísértette, s ha választania kell, nehezen tudta volna eldönteni, melyikük kezétől esne el szívesebben. Talán mégis inkább a *fiestinók*; azok legalább nem cifrázzák az emberhalált.

Néhány hágóvidéki gerelyvető kószolgatni kezdte a láthatatlan kupolát, minden eredmény nélkül, s rövidesen abbahagyták: nem maradt már annyi gerelyük, hogy nyakló nélkül hajigálhatták volna. Nigranotte kapitány – rút férfiú még rútabb gebéjén – elporzott északkeletnek az embereivel. Kemény fickó volt, a kusza ferrelosi rengetegben ő verte szét az örkődő *corgákat*, Gorzo most mégsem tudta irigyelni a feladatáért. A bronz tűzköpő hasznavehetetlennek bizonyult, miután kiderült róla, hogy átolvadtak az illesztékei, s tisztogatói káromkodva sorsára hagyták. Valahol a túloldalon viszont nagy felbolydulás támadt, harsány nyerítéssel-nyihogással kísérve; a borderes unottan megrebbentette fél fülét. Csak nem akarnak tényleg nekikergetni a dombnak pár boldogtalan jószágot? Eszüket vesztve hőkölnének vissza a védővarázstól, és a nyomukban rohamozó embereket taposnák le. Gorzo ivott pár kortyot a kulacsából, s egy futó pillanatra kísértésbe esett, hogy odalökje valakinek a lazarettbe igyekvők közül – aztán meggondolta magát. Kerülhet még oda ő is, és akkor keservesen megbánná.

A tömeg harsányan ujjongva szétnyílt, és Dario Del Gado rúgtatott elő, nyomában féltucat másik kapitánnyal és vagy félszáz válogatott szabadlegénnyel. Sötét haját magasra bodorította a szél, sötét szeme parázsló szénként villogott, sötét mosolya kihívón bujkált a szája szögletében. Vadonatúj fekete tabardot viselt, mellén kihímezve Ronella azúr tengerbe bukó arany napkorongja. Fekete volt az irdatlan szörnyeteg is, amit megült: igáznak beillő monstrum, hidegvérű abradói herélt, akkora bozontos patákkal, akár egy férfifej. Ez a behemót sohasem jutott volna be a Cos-fénssíkra a nyaktörő hegyi ösvényeken; a

szerpentinúton baktatott föl egy kosfejes shadviki lovaggal, ki utóbb az ostromgépek között esett áldozatul a szabadsapatok pengéinek. Ekkor gazdát cserélt, s nem egyedül: az egész kíséret zsákmányolt állatokon lovagolt.

Gorzo megbökte sarkával a borderes véknyát, és kiporoszka a kapitánya elé jelteni. A kardot nem tette el, jobbáiban lógatta a combja mellett, másik kezét azonban könnyedén megemeltette, nagyjából szívtájék felé. Egy birodalmi légiós aligha nevezte volna ezt tisztelgésnek, de a szabadlegények vajmi keveset adtak a formaságokra. Úgyis az számít, ami történt. Gorzo lemaradt ugyan a főcsapattól, amiért nyilvános megcsúfolás jár – százszorta húsba vágóbb bármi kacskaringós tirádánál –, ám a három Dea Macula-trófea talán enyhítő körülmény. Furcsamód eszébe sem jutott, hogy minden kockázat nélkül meg is tetézhette a számot.

Öröm szikrázott fel a kapitány sötét szemében, amint megpillantotta. Meg sem engedte szólalni; odaugratott hozzá, s karon ragadta jobbfelől, sietős mozdulattal, mert a kanca prűszkölve húzódott földre a tagbaszakadt tolakodótól.

– Gorzo! Már azt hittem, odalettél! – Torokból göndörödő kacaj: tiszta, nyílt és sötét, akár az éjszakai égbolt. – Az Egyetlenre, ha tudnád, mekkora kő esett le a szívemről!

Gorzo szemöldöke fölszaladt a sisakszegély alatt. A kapitány persze név szerint ismerte mind a kétszáz-egynéhány legényét, ügyelt a sorsukra és igyekezett gondoskodni róluk, ám ez a mélyről feltörő megkönnyebbülés... Csata van. A katonák elesnek.

Del Gado nem hagyta szóhoz jutni. Intett, s egy másik fekete abradói szörnyet vezettek oda hozzájuk, alig valamivel kisebbet az övénél.

– Nagyobb lovakon könnyebben átjutunk – magyarázta derűsen. Furcsán mosolygott: sohasem takarta föl a fogait, mintha titkolni akarná fehérségüket. – Meg aztán így, ha túl találjuk élni, nem lesz olyan fájó a veszteség.

Gorzo értette. Az embereknek van esélyük, a lovaknak nincs. Engedelmesen átszállt a másik nyeregbe, noha a kancának cseppet sem tetszett a dolog: fűjtatott, kapált, toporzékolt, s ha nem tartják erősen a kötőféket, bele is kapott volna a kétszerte akkora abradói nyakába. Mikor végre belenyugodott, hogy gazdája soha nem látott magasságokba került egy idegen állat hátán, ívesen fölszegte hozzá a fejét, és apró, halk horkantásokat hallatott. Gorzo beleborzolt a sörényébe a füle között, mielőtt elvezették.

A fekete abradói nyugodtan és egykedvűen viselte magát, talán túlságosan is. Mikor Gorzo rövidebbre vette a félszárat, hogy besoroljon vele a kapitány mögé, meg se moccant. Kemény és durva kézhez volt szokva, ő viszont finoman bánt a lovakkal; lesz gondja az irányításával.

Del Gado egyébként sem végzett még vele. Ahogy tempósan tovább ügettek a fegyverüket lengető szabadlegények között, intett, hogy maradjon mellette.

– Te vágasz utat nekünk – mondta mosolyogva.

Szóval mégis a Dea Maculáké lesz a megtiszteltetés. Azért azt a számot még kikerekíti ötre.

– Majd igyekszem – felelte.

A kapitány furcsán vizslatta őt sötét szeme sarkából.

– Nem igyekszel. *Megcsináld.* – A shadviki hadállásra mutatott, nem a sáncokra, hanem a dombtetőre, a maroknyi büszke lovasra a dízsátor előtt. – Van ott valaki, aki nagyon régóta vár rád.

Az első gondolat, mely e szavakra Gorzóra hasított, hideglelősen borzongatta végig testének minden porcikáját, s az iszonyat nyilván ráfagyhatott az arcára is, mert Del Gado halkán föl kacagott, és tagadólág rezzentette meg hosszú, sötét fűrtjeit.

– Nem, nem ő. Őt nem engedném át neked.

Hát persze... Rubastro Baradovik bíboros, a vízparti hadjárat hőse, Ronella Ostora. És Del Gado ronellai. Aligha véletlenségből öltötte föl ma ezt a címerdiszes tabardot.

Az elsőnek jött, hirtelen nyilalló félelem elenyészett, helyét azonban egy másik, mélyebb és morzsolóbb fajtájú vette át. Gorzónak nem sok mindene volt ezen a világon, csak néhány titka, melyekről még nem tudta eldönteni, büszke legyen-e rájuk vagy szégyenkezzen miattuk. Epp ezért akarta megtartani őket magának, ezért irtózott még a gondolatától is, hogy valaki más – bárki – a nyomukra bukkanjon.

– Tévedésben vagy, kapitány – csóválta meg lassan a fejét. – Azok odatúl a bíboros tanácsurait, csupa *abradon* és *sebradon*, mind shadviki főrend. Én meg egy közönséges parasztyerek Cormasából, akit földönfutóvá tett a kosfejes ördög. Ugyan honnan lennének személyes ügyeim ilyen urasá...?

Del Gado sóhajtva nyújtotta ki a karját, oda se nézve, már-már bágyadtan hanyag mozdulattal. Nem tűnt gyorsnak, még csak sietősnek sem, ám Gorzónak pislantani sem jutott ideje, ahogy megragadta s a magasba rántotta jobbját. A karcsúnak, törekenynek tetsző kéz acélos erővel szorult meg a csuklóján. A fojtott hördülést – inkább a meglepetését, mint a fájdalomét – sikerült ugyan elharapnia, ujjai azonban önálló életre kelve rándultak szét, függetlenül az akaratától.

A sárkánymarkolat lemeztelenítve fürdött a lángoló ostromgépek fényében. Zsarátnok gyúlt a rubinszemekben, a rézpikkelyes nyak vörösbe öltözött, a széttárt szárnyak rőt ragyogással ölelték a

pengét. Nem billent ki gazdája kezéből, pedig vízszintesen állt a levegőben, csupán a nyitott tenyér támasztotta alá az egyik végén.

– Engem is földönfutóvá tett a kosfejes ördög, ámbátor a Három Tartományban kevés ősbibb családot találni az enyémnél – mondta halkan Del Gado. Éberen csillogó, sötét tekintete rezzenetlenül fűrődött Gorzóéba. – A vagyonunkból, a címeinkből, a birtokainkból kiforgathattak bennünket, de az emlékeinkből soha. Azok megmaradnak nekünk, amíg az ágyékunkból fiak fakadnak. Mi számon tartjuk a nagy ellán nemzetségeket, a legendáikat, a hányattatásait, a balsorsukat... akár Artemil király megkoronázása előtt teljesedett be rajtuk, akár őt esztendeje.

Gorzo összeresztette, az ajka megvonaglott. A kapitány levette róla pillantását, s tűnődve hordozta végig a jobb karján, egész a reszkető ujjakig, melyek még mindig nem zárultak vissza a mívés markolatára.

– Van az én csapatomban egy mogorva szabadlegény, egy *közönséges parasztgyerek*, aki a Todarrók sárkánykardját hordja az oldalán. Nem ostoba; szavatartó; a fegyverrel jobban bánik az átlagosnál. Kiégett, keserű. Gyilkos. A múltjáról rebesgetnek ezt-azt, szépeket és csúnyákat egyaránt, de ez engem nem érdekel. Magam is megöltem pár embert, aki a régi dolgaimat firtatta, és meg tudom érteni, ha az ilyesmit mások is nehezményezik. – Del Gado újra fölnézett, egyenesen a másik szemébe. – Ám aztán történik valami rendkívüli. Majd' háromszáz év marakodás után ismét összegyűlik a birodalmi főszereg – kis jóindulattal hívhatjuk így –, hogy nyílt csatában megütközzék a kosfejes sátán apostolával. És én megnyerhetném ezt a csatát két agyalágyult hercegi pávának... ha ez a *parasztgyerek* kivonná mellettem a sárkánykardot.

Eleresztette Gorzo csuklóját, s könnyed mozdulattal lesimitotta tabardján a fekete ráncokat. Ujjai merengve elidőztek kissé Ronella tengerbe hanyatló napkorongján.

– A tartományi zászlóhordozó az – mondta.

Gorzo mély lélegzettel ráfogott a kardra, és visszalökte a hüvelyébe, ahonnan még a csatagépek elleni támadás kezdetén került elő.

– El fogok jutni hozzá – felelte.

– Ebben egy percig sem kételkedem.

Sötét mosoly, fogak villanása nélkül; sötét haj és sötét szemek...

Lassan körüllovagolták az egész shadviki hadállást, szirtfaltól szirtfalig. Amerre elhaladtak, a szabadlegények megéljenezték őket, majd látszólag visszatértek tanácstalan sürgés-forgásukhoz. Apró mozzanatok árulkodtak csupán a változásról, ahogy az egy csapatba tartozók közelebb húzódtak egymáshoz, alakzatok elnagyolt kontúrjaiba rendeződve; ahogy a kardok sorra meglazultak a hüvelyükben, s a kényelmesen hátrátolt sisakok visszasimultak a koponyákra; ahogy az íjászok kisebb-nagyobb csoportokba verődve, mintha véletlenül tennék, sétálni kezdtek a legközelebbi magaslatok felé. Dario Del Gado lovasmenete nem pusztán a harci szellem élénkítését szolgálta, mint az avatatlan szemlélő vélhette volna. Jeladás volt, fölkészítette a szabadcsapatokat arra a döntő, utolsó rohamra, amikor minden irányból egyszerre fognak az ostromlott szikladombra zúdulni – mihelyt vezérük válogatott csapatával részt üt a védműveken.

Talán sikerült elaltatniuk az ellenség éberségét, talán nem. A bíboros fertályórája alig moccan a lován, csupán hajáról és szakálláról törölte le néha a sűrűn szitáló pernyét egy selymekendővel, melyet kíséretének valamelyik tagja nyújtott át neki. Nem mindig ugyanaz a személy; nem mindig ugyanolyan színű kendőt; és nem mindig ugyanazokkal a mozdulatokkal. A védők hadsoraiban ezeket az alkalmakat sohasem követte szembetűnő átrendeződés, az viszont előfordult, hogy egyik-másik lovas letűzte kopjáját, besietett a bíborszín sátorba, majd kisvártatva kömerek arccal előjött, és szó nélkül újra nyeregbe ült.

– Anyaországi kód – morogta Di Morteza, aki Gorzo és Del Gado beszélgetése után fölzárkózott az élre a többi kapitánnyal. Vállig erő, galambösz haja volt, sima kölyökképe és hideg, nagyon hideg szeme. – Akkor se sokat értenék belőle, ha látnék valamit ebben a Domvik-fingta füstben!

– Az a sátor túl nagy egyetlen csatamágusnak – vélte Baldusario kapitány. A kicsi, kopasz, madárcsontú emberke, aki öt tucat bámulatos nyomolvasót hozott a birodalmi seregbe a Kövesormok gyéren lakott vadonából, már-már nevetséges látványt nyújtott az irdatlan fekete lószörny hátán. – Valami mást is dugdoshatnak ott, talán egy távolbalátót vagy egy *mendhaleioszt*.

– Vagy egy farka hímszajhát a bíboros úr kosfejes kedvére – jegyezte meg éppen Miraiz Ystarde, az egyetlen asszony a szabadkapitányok között, ám külsőre-beszédre távolról sem a legmegnyerőbb.

Gorzo szívesen csatlakozott volna, hogy a többiek nyomán ő is káromkodásokkal és trágár élcekkel oldja a zsigereiben gyülemelő feszültséget, de tartotta a száját. Nagy tiszteletlenség lenne beleszólni a kapitányok beszélgetésébe; az ő helye igazából hátul volna, a többi szabadlegénnyel, csak azért lovagolhat velük, mert rá osztották a támadó ék szerepét.

Borzongva gondolt arra, ami nemsokára történni fog. Jónéhányszor átesett már rajta, ám az élményt továbbra sem tudta egybevetni semmi mással: megrázó és felkavaró volt, tisztító hatású és megbélyegző,

fenekestül felforgatta egész valóját. Utána mindig kiürült csigaháznak érezte magát, melyben zavaros, ellentmondó indulatok hordaléka ülepszik.

Valaha szomjazta ezt a megrendítő tapasztalatot, majd betegesen irtózott tőle, most pedig elképedve jött rá, hogy újra vágyik megélni. Oly hosszú utat járt be, oly sok pokoli állomással, s lám, már csak kettő van hátra, mindösszesen kettő! Igaz, a legveszedelmesebbek, ám a lelkét ezek fogják a legkevésbé nyomasztani. S ha valóban győzelemre segítheti a bajtársait, nincs miért haboznia.

Del Gado a shadviki sánc legészakibb pontjához vezette őket. A kopár dombhát itt olvadt bele a fennsíkot övező sziklafalba, korántsem egyenletes átmenetben, inkább nagyon is nyaktörő hajlatokkal és szegletekkel tarkítva. Meglepő hideg fogadta őket ebben a barátságtalan zugban, ahol annyi szélhordta hamu rekedt meg, hogy még az abradói óriáslovak is csüdig gázoltak benne; patáik fülsértően csikorogtak a szürke szőnyeg alatt lappangó görgetegköveken. A szűrös füst némileg megriktult, helyette azonban a sziklafal hűvös árnyéka borult rájuk, minden színt kifakítva a világból, s bizonytalanná mosva a formákat is. Az ellenséges állásokból csak a sánc zárószakaszának ködös kontúrjait tudták kivenni odafönt – eléggé foghíjasnak látszott –, meg egy messzire virító bíborlila foltot a dízsátor oldalfalából, ahol belülről lámpafény vetült rá.

Ystarde asszony olyan arckifejezéssel nézett körül, mint aki tévedésből került erre a helyre, s csupán azért nem távozik a legnagyobb sietséggel, mert túlságosan lefoglalja az undorodás.

– Itt fogunk támadni? – kérdezte hűledezve, s dühében jókorát sózott roppant hátasa füle közé. Szöges csuklóvédőt viselt, de az abradói épp csak megrebentette fél fülét, mintha egy okvetlenkedő böglyöt hessentene el. – Ezeken a lónak álcázott rinocéroszokon?

– Sötétebb van, mint Domvik összes seggében! – fűzte hozzá Di Morteza.

Del Gado fojtott kacaja szinte belesimult a sötétségbe, mint akinek semmi félnivalója tőle, inkább a pártfogására számít.

– Nos, szerintem jobb helyet keresve sem találhatnánk. A védművek gyatrák; az őrséget elhanyagolják; és ha áttörünk, rögtön a hátukban vagyunk, közvetlenül a sátonál, kardcsapásnyira a főcsahosoktól. Erről az oldalról nem számítanak lovasrohamra.

– Épelmejük hadvezér – jegyezte meg Ystarde asszony szárazon – körülsáncolt magaslati pozícióban és egy csatamágussal a tarsolyában *semelyik* oldalról nem számít lovasrohamra.

– No igen, az a mágus valóban megbonyolítja a dolgokat – ismerte el Del Gado. – Miatta kellene az abradóiak: amilyen ménkü nagy dögök, pillanatok alatt túlterhelik a varázslatot. Mintha minden egyes ló helyett tizenhárom emberünket kergetném neki. Különben csak az eleje lesz kemény: amint átszakítjuk, vele szakad a csatamágusuk is.

– Nem is olyan nehéz itt fölmenni! – szólt közbe Baldusario kapitány, aki eddig az emelkedőt vizsgálgatta, mélyen oldalvást függeszkedve a nyeregből. – Domboldal ez, nem várszirt, csak kicsit köves. Nem túl meredek, nem csúszós, nem mállik, és a görgeteg javát az eső lesodorta a tövébe. – Visszalendítette keszeg kis testét a ló hátára. – Még egy ekkora böhöm jószággal is egész szép iramban föl lehet kaptatni rajta.

– Mármost napvilágnál gondold, ugye, és leszámítva azt a sáncot a védőkkel a tetején? – érdeklődött Miraiz Ystarde.

Di Morteza oroszlánmozdulattal megrázta hófehér üstökét, s e gesztusával hathatósabban irányította magára a figyelmet a sűrű félhomályban, mintha felkiáltott vagy középre rúgott volna.

– Kapitány urak és kapitány asszony, ez a terv kész öngyilkosság! – jelentette ki határozott hangon. – Még hozzá ma már, ha jól számolom, a harmadik öngyilkosságom. – Színpadias taglejtéssel Del Gado mutogatott. – Ha tehát az igen tisztelt főtábornester úrnak sincs ellenére, akár neki is foghatnánk, mielőtt nyakunkba szakad a kénköves-mennydörgős kosfejes istenverése!

Del Gado újabb halk, puha kacajra fakadt, melyhez sorra csatlakoztak a többiek. Még Ystarde asszony is megvillantott egy futó vigyort, ami máskülönben ritkán esett meg vele: az utóbbi harminc esztendő során több csontot törtek el az arcában, mint ahányat számon tudott volna tartani, úgyhogy manapság már senki meg nem állapíthatta róla, szép vagy rút leányzó volt-e hamvas ifjúkorában.

A vézna kis Baldusario közelebb intette a szabadlegényeket, akik bevett szokás szerint hallótávolságon kívül várakoztak, míg parancsnokaik megvitatták a haditervet. Gorzo ezúttal jelen lehetett, hisz fontos szerep jutott neki; azt azonban nem szerette volna, ha az idegen kapitányok vallatóra fogják. Így hát nem várta be a csendes derűtség végét, csak az igenlő rebbenést, mely Del Gado sötét szeméből szállt feléje.

Elhúzódott a többiektől, lova orrát az ellenség irányába fordította, és lassan, óvatosan megindult vele az emelkedőn. A fekete abradói békésen szuszogott, ormótlan patái kimért ütemben dobogtak a köves talajon. Gorzo kiszámolt kettőt, a harmadikra széles ívben előhúzta a kardot, s kalapáló szívvel a feje fölé emelte. Hideg súly, semmi több. Túl nagy a távolság.

Pusmogás kelt a háta mögött, vérték csörögtek, nyergek nyikorogtak, kavicsok zörrentek: megannyi apró kis nesz olvadt össze azzá az egészen halk morajjá, mely csak a csend felszínét borzolja végig, és

sóhajtás kíséri egy csapat fegyelmezett fegyverest, akik loppal járnak és nem óhajtják idejekorán leleplezni magukat.

Lépésben haladt tovább. Nem sokat látott, a biztos út kipuhatólását inkább a fekete herélt ösztöneire hagyta; viszont a sziklafal árnyéka őt is elrejtette az ellenséges őrszektok előtt. A kard még mindig néma maradt, és Gorzo leeresztette a combja mellé, nehogy valami távoli tűz visszfénye megcsillanjon rajta, s árulókká váljon. Lassan kezdődnie kéne. Máskor már... nyugalom! A kosfejes fene tudja pontosan, milyen messze van az a shadviki zászló.

Furcsa hallani, ahogy lovának minden egyes dobbanását félszáznál több pata visszhangozza lejjebb a domboldalon. A sóhajos moraj persze már a múlté, nem volt idő rongyokba csavarni őket, amint ahogy a sodronyíngék szemei közé sem tudtak gyapotot tömködni. Egy kis szerencsével így sem fogják egyhamar fölfedezni őket. Minél feljebb jutnak addig, annál jobb.

Mindjárt kiér az árnyékból, és továbbra is semmi, csak a terep válik egyre nehezebbé. Az abradói herélt nyugtalankodik, patái meg-megcsúsznak a sziklákon. Fölül már látszik a sánc, mindenféle limlombból hordták össze, még egy hatalmas legyezőt is beépítettek. Hát, legalább dobálózni nem fognak: nincs nekik mivel. Ha Del Gado tévedett, még mindig...

Lángcsóvát markolt kard helyett.